

SPRAWOZDANIE
ZWIĄZKU MŁODZIEŻY POLSKIEJ
W ŁOMŻY
ZA ROK 1929.

Ł O M Ż A
—
1930

NAKŁADEM ZWIĄZKU MŁODZIEŻY POLSKIEJ.

IV
SPRAWOZDANIE
ZWIĄZKU MŁODZIEŻY POLSKIEJ
W ŁOMŻY
ZA ROK
1 9 2 9.

Kolekcja
Emila Kornasia

ŁOMŻA — 1930.

NAKŁADEM ZWIĄZKU MŁODZIEŻY POLSKIEJ.

CH KEK

317567

Stoisko propagandowe Związku na Wystawie Ruchomej w Łomży w listopadzie 1929 r.

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. D1 nr/2012/.....

Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Męskiej i Żeńskiej istnieją i działają na terenie Związku Młodzieży Polskiej — diecezji Łomżyńskiej.

Związek Młodzieży Polskiej w Łomży rozpoczął swą działalność w r. 1919 i teraz pozwala sobie wydać niniejsze sprawozdanie, obrazujące rezultaty swej pracy z swoich wysiłków w ciągu ubiegłych dziesięciu lat.

Staraliśmy się dać wierny obraz wytężonej i ofiarnej pracy Czcigodnych Księży Protektorów, Patronów i Współpracowników nad wyrabianiem i uszlachetnianiem szerokich mas katolickiej młodzieży pod sztandarem: „Bóg i Ojczyzna”. Oddając niniejsze sprawozdanie do rąk Czcigodnych Patronów, pragniemy dać możność lepszego objęcia ogromu zadania, jakie dobrowolnie na siebie wzięli i ocenienia pokłosa swej ofiarnej pracy na podstawie porównania z lat ubiegłych.

Młodzież zorganizowana niechaj pozna z niego siłę swej organizacji, ukocha całym sercem wielkie nasze ideały i wprowadza je w czyn, nie spoczywając, dopóki ideały te nie przeobrażą duszy całego Narodu Polskiego w myśl zasad nauki Chrystusowej.

Pragniemy, by to nasze sprawozdanie dotarło do szerokich kół katolickiego społeczeństwa i niosło zrozumienie pracy w Stowarzyszeniach Młodzieży i zapewniło im większe poparcie moralne i materialne.

ZARZĄD ZWIĄZKU.

JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚĆ OJCIEC ŚWIĘTY
PIUS XI.

Ojciec Święty, Wielki Przyjaciół Polski omawiając szeroko cele i znaczenie organizacji Zjednoczenia Młodzieży Polskiej, w liście Swym z dnia 1.II. 1929 roku przesłanym do Jego Eminencji Najprzewielebniejszego Ks. Kardynała Augusta Hlonda w Poznaniu, widzi w pięknych barwach przyszłość Zjednoczenia.

W myśli i pragnieniach swoich kojarzy Jego Świątobliwość działalność polskiej młodzieży katolickiej z dokonywującym się odrodzeniem chrześcijańskim tego kraju, który zbliża poznać i gorąco miłuje. Z temi życzeniami zaś łączy Ojciec Święty swe modlitwy o katolicką bystrość i dzielność młodzieży polskiej i o pomyślność dla tych, którzy się nią serdecznie zajmują.

J. E. KS. ROMUALD JAŁBRZYKOWSKI
ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI,
były Protektor Związku Młodzieży Pol. Diecezji Łomżyńskiej.

J. E. KS. BISKUP
DR. STANISŁAW-KOSTKA ŁUKOMSKI
Protektor Związku Diecezji Łomżyńskiej.

JEGO EKSCYLENCJA

KSIĄDZ BISKUP DR. STANISŁAW-KOSTKA ŁUKOMSKI.

**Na dziesięciolecie Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej
Diecezji Łomżyńskiej.**

DROGA MŁODZIEŻY!

W roku bieżącym święcisz 10-cio lecie istnienia Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej naszej diecezji Łomżyńskiej, złączonych w Związek diecezjalny.

Dziesięciolecie—to czas długi dla tych, którzy pracę rozpoczynają, lecz dla tych co ją przeprowadzili czas ten zbyt szybko uleciał, ażeby mogli spełnić swoje wszystkie zamierzenia i zadania, a jednak dziesięć lat pracy Stowarzyszeniowej wystarcza na zdobycie doświadczeń i na przeprowadzenie obrachunku z włożonych w tę pracę dobrej woli i wysiłków.

Najgłówniejszym zadaniem Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej jest wychowanie swych członków na dobrych katolików i na pożytecznych obywateli Polski.

W tem głównem zadaniu streszczają się wszystkie inne obowiązki Młodzieży Polskiej tak religijne jak obywatelskie i narodowe. Nic przeto dziwnego, że w działalności Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej to główne zadanie doznaje zawsze bardzo silnego podkreślenia, że zwłaszcza na potrzebę przestrzegania zasad katolickich, będących podstawą także cnót obywatelskich, wielki kładziemy nacisk.

Celem ostatecznym bądź jednostki bądź społeczności jest dobro, ale dobro istotne, takie, które jednostkę lub społeczność udoskonala i z ich działalności wysnuwa trwałe, szlachetne owoce społeczne.

Religijnem dobrem ostatecznem jest zbawienie duszy — doczesnem dobrem człowieka jest pożyteczność jego dla ludzkości.

Do takich celów zdążać ma także młodzież. Wielkie ułatwienia znajduje ona w Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej, o ile zadania tych Stowarzyszeń dobrze pojmuje i do ich spełnienia szczerze i wytrwale się przykładą.

Czy Młodzież Polska Diecezji Łomżyńskiej w czasie tego dziesięciolecia to wielkie zadanie swoje dostatecznie zrozumiała, czy wszyscy stowarzyszeni z równą ochoczością do współpracy się przyczyniali, ilu z nich było gorliwymi współpracownikami, a ilu raczej obojętnymi pionkami—na to odpowiedź powinien dać ten przegląd dziesięcioletniej działalności Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, który na Zlocie Jubileuszowym w Łomży w uroczystość Zielonych Świątek będzie miał miejsce. Niewątpliwie przegląd ten wykaże jeszcze wiele błędów i usterek, niewątpliwie niejedno Stowarzyszenie związkowe będzie się musiało przyznać do opieszałości i braku wytrwałości. Na takie Stowarzyszenia niech ten jubileuszowy Zjazd oddziaływa pokrzepiająco i zachęcająco.

Lecz przegląd ten wykaże także piękne obrazy ofiarnej pracy Duchowieństwa i starszego obywatelstwa nad młodzieżą, oraz da dowody niezmordowanych wysiłków młodzieży, samej walczącej o istnienie i rozwój swoich Stowarzyszeń z wielkimi nieraz trudnościami. Oby takich Stowarzyszeń pracowitych, wytrwałych, zwyciężkich wykazało się jaknajwięcej, oby ten Zjazd jubileuszowy jak najdobitniej stwierdził, że Młodzież Polska ze Stowarzyszeń swoich odnosi wielkie duchowe korzyści, a społeczeństwu i narodowi przygotowuje w nich najlepszych członków i pracowników.

Tegoroczny Łomżyński jubileuszowy Zjazd Młodzieży Polskiej niech wykaże, że nadzieje przywiązywane przed laty dziesięciu do powstających Stowarzyszeń ziściły się, że warto było pracę tę podjąć i ją przeprowadzać, a między młodzież, zdala od tej uspołecznionej pracy stojącą, niech rzuci skuteczne wezwanie do ocknienia się z gnuśności a powiększenia szeregów pracowników w Stowarzyszeniach Młodzieży.

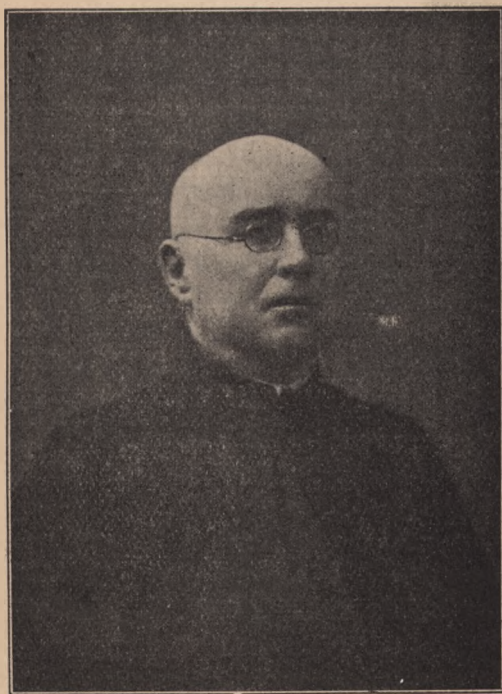
Przybądźcie zatem jaknajliczniej na ten Zjazd jubileuszowy!!!

Łomża, dnia 23 maja 1930 roku.

† Stanisław
Biskup Łomżyński.

Historja Związku Młodzieży Polskiej w Łomży.

W roku 1919, kiedy to Narodowi Polskiemu wybiła godzina wolności, godzina, która przyniosła upragnioną swobodę także ruchowi społecznemu młodzieży pozaszkolnej, w tymto

Ks. Prob. Florjan Haraburda
pierwszy Sekr. Jener. od. 15.V. 1919 do 1.V. 1921.

czasie dnia 15 czerwca na terenie diecezji Sejneńsko-Augustowskiej, (obecnie diecezji Łomżyńskiej), powstaje organizacja pod nazwą „Związek Młodzieży Polskiej”, z siedzibą w Łomży, która formalnie zostaje przyjęta do Centrali ogólnopolskiej

„Zjednoczenia Młodzieży Polskiej” w Poznaniu dnia 3 grudnia 1919 roku.

Stanowisko pierwszego Sekretarza Jeneralnego Związku objął Ks. Florjan Haraburda, obecny proboszcz parafji Łapy, który po ukończeniu kursu społecznego w Poznaniu przystąpił do organizowania młodzieży pozaszkolnej w Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. Pierwszą czynnością Sekretarza Jeneralnego było przede wszystkim stworzenie możliwych warunków do pracy wśród młodzieży.

Po uprzednim porozumieniu się z Jego Ekscelemcją Ks. Biskupem R. Jabrzykowskim, obecnym Arcybiskupem Archidiecezji Wileńskiej—i z okazji pierwszego Zjazdu Duchowieństwa diecezjalnego, Sekretarz Jeneralny miał sposobność zaznajomienia Księży z potrzebą organizowania młodzieży na terenach parafji, zaznajamiając równocześnie z ideologją Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. W ten sposób zostały zapoczątkowane pierwsze kroki w akcji młodzieżowej na terenie diecezji Łomżyńskiej.

Praca zaczęła się żywo i obiecująco, chociaż w samych początkach spotkała się z pewną niechęcią starszego społeczeństwa. Niechęć tę tłumaczono nowością sprawy, brakiem odpowiedniego przygotowania do niej i brakiem ludzi do współpracy.

Pierwszy rok pracy organizacyjnej pomimo przeszkód i trudności jakie były na każdym kroku, dał jednakże dość pokaźne rezultaty. Od czerwca 1919 do 1 maja 1920 roku zostało już założonych na terenie diecezji 35 Stowarzyszeń męskich i 25 Stowarzyszeń żeńskich. W czerwcu 1920 roku Ks. Sekretarz Jeneralny zwołuje do Łomży Pierwszy Zjazd Patronów, Delegatów i Delegatesk Stowarzyszeń, połączony z kursem organizacyjnym dla tychże. Na Zjeździe tym reprezentowane były następujące Stowarzyszenia: Suwałki, Klukowo, Płonka, Rajgród, Grajewo, Sejny, Puchały, Kolno, Bronowo, Łomża i Zambrów, ogółem 45 Delegatów i 30 Księży Patronów. Kurs organizacyjny dla Księży Patronów i Delegatów na tymże Zjeździe został przeprowadzony przez wybitnych prelegentów, uproszonych przez Księdza Sekretarza Jeneralnego w osobach Księdza Jarosza, obecnego Sekretarza Jeneralnego Związku Poznańskiego i p. Alojzego Klimka, znanego działacza na polu wychowania fizycznego i sportu z Poznania.

W niedługim jednakże czasie, niestety nadchodzi groźna burza od wschodu w postaci najazdu bolszewickiego, który chwilowo niweczy obfite już plony akcji nad młodzieżą. Ks. Sekretarz Jeneralny, jak również młodzież stowarzyszeniowa męska, licznie wstępuje w szeregi armii ochotniczej polskiej, by bronić przed nawałą bolszewicką granic ukochanej Matki-Ojczyzny.

Po „Cudzie nad Wisłą” Stowarzyszenia powrotnie przystępują do pracy intensywnej, która przez częste wizytacje przeprowadzane przez zwolnionego z wojska Sekretarza Jeneralnego zostaje ożywiona i podnosi upadłe Stowarzyszenia wskutek inwazji bolszewickiej.

Z końcem kwietnia r. 1921 Związek liczył 75 wszystkich Stowarzyszeń, w tem 35 męskich i 40 żeńskich. Wizytacji w tym czasie było przeprowadzonych 119.

Po tyło miesięcznej i niestrudzonej pracy w Związku, Ksiądz Haraburda ustępuje z zajmowanego dotąd stanowiska Sekretarza Jeneralnego, a miejsce Jego obejmuje z dniem 1 maja 1921 r. Ks. Andrzej Gawędzki, który w początkach swej pracy, prowadzi ją sam, nie mając do pomocy odpowiednio przygotowanych ludzi, finansów i odpowiednich środków lokomocji.

Staraniem Księdza Astasiewicza, obecnego Kanonika i Protektora S. M. P. w Sejnach, oraz Księdza Tałandzewicza B., obecnego Patrona S.M.P. w Łapach, zorganizowano w Bargłowie w dniu 3 lipca 1921 roku Zlot Stowarzyszeń, w którym udział wzięło przeszło 400 osób.

Drugi Zjazd Delegatów i Delegates odbył się w Łomży w dniach 9 i 10 września 1921 r., na którym reprezentowanych było 27 Stowarzyszeń.

W dniach 28 lutego, 1, 2 i 3 marca 1922 r. Ksiądz Sekretarz bierze udział w Zjeździe Sekretarzy Jeneralnych, poczem stara się o przygotowanie sobie pracowników do współpracy. W tym roku wysyła do Poznania na kurs społeczny dwóch druhów Lipowskiego i Deptułę, którzy po przyjeździe pełnią już obowiązki instruktorów na terenie. Z całym zapałem i poświęceniem się w dalszym ciągu intensywnie pracuje, dzięki czemu praca organizacyjno-kulturalno-oświatowo-wychowawcza wkracza na odpowiednie tory, czego dowodem było poparcie tej akcji przez duchowieństwo, które opodatkowało się składką 5%, od swych pensji.

Okręgowy Oddział Zrzeszenia Patronatów Młodzieży pod nazwą „Związek Młodzieży Polskiej w Łomży” utworzony został formalnie dnia 7 marca 1922 roku i zarejestrowany w Starostwie Łomżyńskim. W skład Zarządu tegoż oddziału weszli: Ks. Ks. W. Astasiewicz, A. Gawędzki, Fl. Haraburda, P.P. J. Brański i Bronowiczówna.

Ks. Prob. Andrzej Gawędzki
Sekretarz Jeneralny od 1.V. 1921 do 1.X. 1924.

Trzeci Zjazd Delegatów urządzony został staraniem Związku w Dojlidach pod Białymstokiem, w dniach 9 i 10 września 1922 r. W Zjeździe wzięło udział 166 osób, a mianowicie ze Stowarzyszeń: Dojlid, Ciechanowca, Wysoko-Mazowieckiego, Kostr.-Nosek, Dąbrówki, Łap, Złotorji, Łomży, Miastkowa, Kołak, Zambrowa, Zawad, Kolna, Jedwabnego, Grajewa, Wąsosza, Rajgrodu, Augustowa, Pietkowa, Raczek, Bargłowa, Sztabina, Krasnegoboru, Suwałk, Sejn i Berżnik. W Zjeździe tym uczestniczył p. prof. Gołąb, przedstawiciel Zjednoczenia,

który dnia 14 września po raz pierwszy z ramienia Centrali Stowarzyszeń przeprowadził wizytację Związku.

W roku 1923 w sierpniu siedziba Związku zostaje przeniesiona do Tykocina, gdzie Ksiądz Sekretarz Jeneralny pełni równocześnie obowiązki rektora kościoła poklasztornego.

Po raz drugi wizytację Związku przeprowadza Ks. L. Biłko, Dyrektor Zjednoczenia Młodzieży Polskiej w Poznaniu, w dniach 29—30 lipca 1923 r. Następnie Ks. Sekretarz Jeneralny bierze udział w Zejeździe Rady Naczelnej, który odbył się 1 października 1923 r. w Poznaniu.

Wskutek warunków natury technicznej, siedziba Związku przeniesiona zostaje w dniu 15 kwietnia 1924 r. z Tykocina do Jedwabnego, pow. Kolneńskiego.

Z dalszych wycieczek urządzanych w tym czasie przez Związek, należy podkreślić udział druchen w ogólnopolskim Zlocie, który się odbył w Częstochowie w dniach 4 i 5 maja 1924 roku.

Z dniem 1 października 1924 roku stanowisko Sekretarza Jeneralnego Związku obejmuje Ks. Henryk Bagiński, obecny prob. parafji Jelonki, a siedziba Związku równocześnie zostaje przeniesiona z powrotem do Łomży. Z kolei trzeci Sekretarz Jeneralny obowiązki swoje rozpoczyna od wizytacji Stowarzyszeń i postawienia na należytych poziomach biur Związkowego. Praca zaczyna się krystalizować, nabierać charakteru programowego i systematycznego. Ks. Henryk Bagiński, nie zwracając uwagi na trudności lokalne i terenowe, swoją energią, doświadczeniem i poświęceniem doprowadził do tego, że Stowarzyszenia upadłe w ubiegłych latach przystąpiły do żywotnej pracy, a zachęcona tem młodzież niezorganizowana poczęła zakładać nowe Stowarzyszenia.

W pracy pomagają mu z początku p. Poręba, a po nim p. J. Hetman, jako instruktorzy.

Do tego czasu od roku 1922 Związek wydawał okólniki do Stowarzyszeń wykonywane ręcznie na szapirografie, których wychodziło co roku cztery.

W roku 1925 praca przybiera większe rozmiary, gdyż Związek posiada już własny lokal przy ulicy Dwornej (Seminarium Duchowne), jak również stałego sekretarza biura w oso-

bie p. Andrzeja Bendera; współpracownikiem Zarządu Związku został p. Jan Kawecki.

Dnia 21 maja tegoż roku zorganizowano na większą skalę w Łomży Zlot młodzieży męskiej i żeńskiej z całej diecezji, w którym brało udział 297 druhen, 148 druhów i około 1000 gości. Zlot ten był pierwszą manifestacją na terenie Łomży, która wzbudziła nader wielkie zainteresowanie wśród starszego społeczeństwa, które miało możność przekonania się i wy-

Ks. Prob. Henryk Bagiński
Sekretarz Jeneralny od 1.X. 1924 do 1.I. 1927.

robienia sobie opinji co do ideologii Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej.

Młodzież Stow. Męskich bierze czynny udział w ogólnopolskim Zlocie w Częstochowie w dniach 31 maja i 1 czerwca w liczbie 26 osób na czele z Ks. Sekretarzem Jeneralnym i Pracownikami Związku.

Czwarty Zjazd Delegowanych Stowarzyszeń Męskich i Żeńskich odbył się w Łomży w dniach 28 i 29 czerwca przy

udziale 60 delegatów, 10 osób Patronatu i 80 gości. Na Zjeździe tym uchwalono cały szereg rezolucji, między innemi uchwalono składkę związkową w wysokości 5 groszy, którą to wszystkie Stowarzyszenia w myśl uchwały nadsyłają do Związku co miesiąc od każdego członka.

Do większych uroczystości propagandowych należy zaliczyć Zlot okręgowy w Ciechanowcu (obecnie należy do Związku Pińskiego), odbyty 6 września przy udziale przeszło 200 osób ze Stowarzyszeń, oraz uroczystość poświęcenia sztandaru w Dąbrówce Kościelnej.

Celem pogłębienia pracy w Stowarzyszeniach i przygotowania sobie kierowników dla Zarządów S. M. P., Związek przeprowadził 2 i 3 dniowe kursy organizacyjne w następujących miejscowościach: Grajewie, Łapach, Wys.-Mazowieckiem, Tykocinie, Augustowie, Filipowie i Łomży.

Drukowany okólnik wychodzi od tego roku regularnie co miesiąc i rozsyłany jest do wszystkich Zarządów S. M. P. i osób zainteresowanych.

W roku 1926 Zjazdy Delegowanych odbyły się w Łomży, oddzielnie Męski w dniach 4 i 5 czerwca, Żeński 7 i 8 czerwca. W obydwu Zjazdach wziął udział z ramienia Zjednoczenia Ks. Al. Rogóż, były Sekr. Jen. Związku Tarnowskiego.

Zloty okręgowe odbyły się w Sokołach, Augustowie i Małkini. Zloty te dodały młodzieży większego bodźca do dalszej pracy organizacyjnej.

Ze względu na rozwój organizacji, do pomocy przybywa drugi Sekretarz Jeneralny Ks. Mieczysław Mieszko, obecny prob. par. Monkinie i p. prof. Zofja Szczesna, która objęła dział oświatowy.

Dnia 7.IX. z racji wyjazdu Jego Eksc. Ks. Arcybiskupa R. Jałbrzykowskiego do Archidiecezji Wileńskiej, młodzież Stowarzyszeń Związku bierze udział w pielgrzymce do Wilna, żegnając swego Ukochanego Protektora.

Z dniem 1 października 1926 protektorat Związku obejmuje przybyły na miejsce J. Eksc. Ks. Arcybiskupa, Ks. Biskup Dr. Stanisław-Kostka Łukomski z Poznania.

Wskutek wyczerpania sił nadmiarem pracy Ks. Henryk Bagiński opuszcza zajmowane stanowisko Sekretarza Jeneralnego Związku z dniem 1 stycznia 1927 r. Równocześnie i Ks. M. Mieszko przechodzi na parafię do Małkini.

Od stycznia roku 1927 został mianowany przez Jego Ekszelencję Ks. Biskupa Łukomskiego—Sekretarzem Jeneralnym Ks. Jan Żelaźnicki, który niezależnie od swych obowiązków—pracuje równocześnie w charakterze sekretarza Kurji Biskupiej.

Ks. Prob. Mieczysław Mieszko
Sekretarz Jeneralny od 1926 r. do 1.1. 1927 r.

Zaznaczyć należy, że dzięki Radzie Związkowej, która w tym roku dzielnie wspierała wszelkie poczynania Związku, przeprowadzono szereg projektów, które dodatnio wpłynęły na rozwój naszego Związku. Na czele Rady Związkowej stoi p. prof. Skiwski Antoni, pełniąc obowiązki prezesa. Posiedzeń w roku sprawozdawczym odbyło się 4, na których omawiano wszelkie zagadnienia dotyczące pracy Związku i Stowarzyszeń Młodzieży.

W tym to roku teren działalności Związku podzielony zostaje na 14 okręgów, celem szybszego rozwoju organizacyjnego.

W dniach 29 maja odbył się w Łomży przy udziale 60 druhów Zjazd Delegatów, 29 czerwca Zjazd Delegatek, w lic-

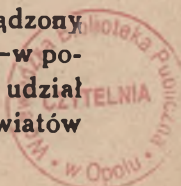
bie 72 druchen. Na Zjazdach tych były szeroko omawiane sprawy wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego. Od tego roku datuje się większy rozwój pracy powyższej na terenie diecezji, gdzie młodzież organizuje kółka wychowania fizycznego i oddziały P. W., a pracę tę prowadzi już programowo w myśl instrukcji Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

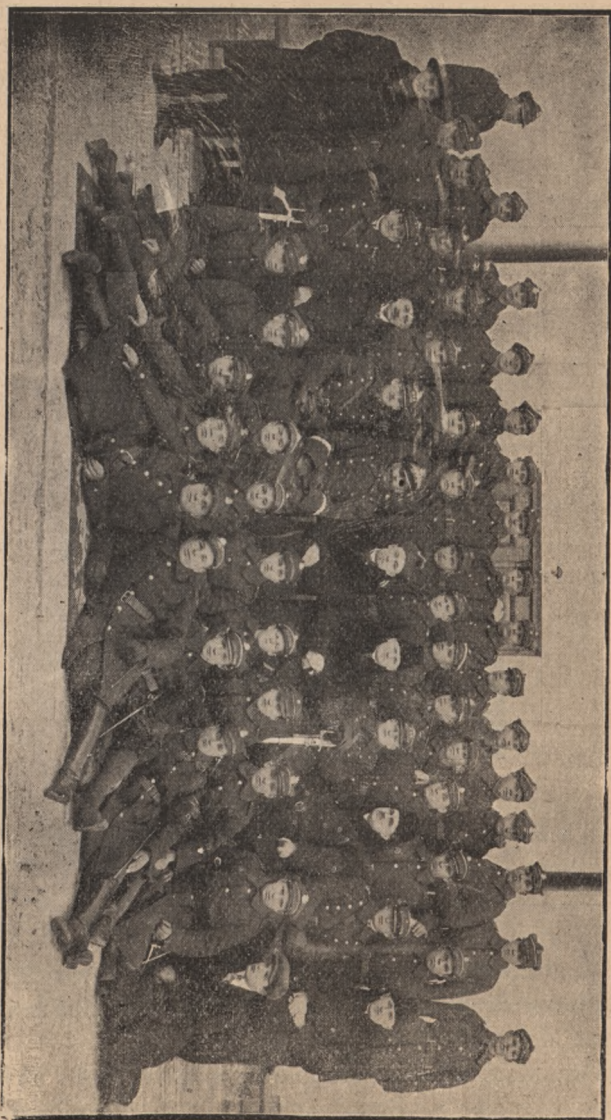
Ks. Jan Żelaźnicki
Sekretarz Jeneralny od 1.I. 1927 r. do 1 XI. 1929 r.

Na II-gim ogólnopolskim Zlocie Stowarzyszeń Żeńskich w Poznaniu, w czasie Zielonych Świątek, młodzież żeńska również bierze dość liczny udział.

Wielką manifestacją młodzieżową na terenie pow. Szczuczynskiego był Złot w Grajewie w dniu 15 sierpnia, urządzony staraniem Ks. Murawskiego i miejscowych Stowarzyszeń—w porozumieniu się ze Związkiem. W Zlocie tym brała udział młodzież nie tylko powiatu Szczuczynskiego, lecz i z powiatów okolicznych.

Dla uzgodnienia dalszych wytycznych i programów pracy, Związek zorganizował dwudniowy Zjazd Patronów w dniach 23 i 24 listopada pod kierownictwem p. prof. Gołąba, który

Kurs P. W. i W. F. przy 33 p. p. w Łomży.

z okazji tej wygłosił szereg referatów i udzielił wskazówek praktycznych do pogłębienia i ugruntowania akcji w poczynaniach Związku.

Ze względu na liczne zamówienia Stowarzyszeń na czapki, kapelusiki, mundurki itp. Zarząd Związku w porozumieniu z Radą Związkową utworzył własną pracownię czapek, która była równocześnie pierwszą chrześcijańską pracownią czapek na terenie Łomży.

Celem przygotowania sobie instruktorów do pracy w kółkach W. F. i P. W. w Stowarzyszeniach, Zarząd Związku zorganizował w Łomży przy 33 p. p. kurs wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego od dnia 25 stycznia do dnia

V-ty Zjazd Delegowanych — Męski.

3 marca 1928 roku. Uczestników w kursie brało udział 44, którzy po otrzymaniu dyplomów przystąpili do pracy w Stow.

W tym czasie biuro Związku mieści się przy ulicy Polowej 11, lokal wygodny, co wpłynęło na sprawniejsze urzędowanie i załatwianie spraw biurowych.

Zjazdy Delegowanych odbyły się: Męski 30 czerwca, Żeński 2 lipca w Łomży. Do najważniejszych zadań Zjazdów należy powzięcie całego szeregu uchwał i rezolucji, mających wejść w życie w ciągu najbliższych miesięcy.

Złot Związkowy Stow. Młodzieży Męskiej i Żeńskiej diecezji Łomżyńskiej odbył się 1 lipca w Łomży, połączony z zawodami sportowymi i wieczornicą stowarzyszeniową.

Prezydjum Złotu 1928 r.

Mniejsze Złoty Okręgowe były urządzone w porze letniej w Wys.-Mazowieckiem, w Bargłowie, Myszyńcu, Hodyszewie

i Ostrołęce, gdzie swoją obecnością zaszczylił Złot Jego Eksc. Ks. Biskup Łukomski.

Na uroczystości w Spale „Dożynek” u Pana Prezydenta

Złot—Ostrołęka. 1928.

Rzeczypospolitej I. Mościckiego młodzież Stowarzyszeń Związku wystąpiła oddzielną grupą.

W tymże roku datuje się rozwój akcji przysposobienia rolniczego i gospodarstwa domowego, które prowadzi p. Miłewska, członkini Rady Związkowej.

Mając na uwadze częste imprezy kulturalno-oświatowe, jak wieczornice, zloty, zjazdy, pochody i inne uroczystości, Związek organizuje własną orkiestrę dętą, w której biorą udział druhowie Stowarzyszenia Łomżyńskiego. Orkiestra ta popisywała się dzielnie na powyższych uroczystościach w Łomży,

Orkiestra Zw. Młodzieży Polskiej w Łomży

Grajewie, Ostrowi-Maz., Hodyszewie i t. p., urządzanych w latach przyszłych,

Po tych krótkich powyższych wyjaśnieniach przypominamy sobie tło, na którym praca Związku w latach ubiegłych się odbywała. Od roku 1926 Związek wydawał drukowane sprawozdania roczne, w których praca i działalność jego dokładniej i szczegółowiej była ilustrowaną.

Niniejsze sprawozdanie, które wydajemy z racji 10-lecia istnienia Związku, przedstawia wyniki i stan pracy głównie tylko dwóch ogniw, z jakich składa się organizacja Związku.

Aby ten pierwszy Jubileusz Związku naszego godnie uczcić, Związek nasz urządza w roku 1930 w czasie Zielonych Świątek wielki Obchód i wielki Zlot Związkowy, połączony z Zawodami Sportowymi, wielką wystawą prac ręcznych i Wieczornicą Ludoznawczą.

Dzięki żywej propagandzie, hasło „Wszyscy na Zlot” do wszystkich Stowarzyszeń już dotarło i mamy nadzieję, że obchód ten na długo pozostanie w pamięci naszych druhów i druchen i doda im bodźca do dalszej wytrwałej pracy dla dobra Boga i Ojczyzny, a starsze społeczeństwo zachęci do współpracy i przekona je, że w następnym dziesiątku lat z większym już doświadczeniem i w większej jeszcze gromadzie będzie pracować nad osiągnięciem naszych szlachetnych i wzniosłych celów, których ani na chwilę nie tracimy z oczu.

Kurpianki na Zlocie w Ostrołęce w r. 1928.

Ustrój organizacyjny Związku.

Związek Młodzieży Polskiej w Łomży jest centralą dla wszystkich Stowarzyszeń Męskich i Żeńskich, istniejących na terenie diecezji Łomżyńskiej, który działalnością swoją obejmuje 8 powiatów wojew. Białostockiego.

Protektorem Związku jest Najprzewielebniejszy Pasterz diecezji Łomżyńskiej, Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Dr. Stanisław Kostka Łukomski.

Członkowie. Członkami zwyczajnymi Związku są jedynie (oddziały) Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Męskiej i Żeńskiej. Członkami wspierającymi i honorowymi są osoby fizyczne i moralne, które popierają cele i zadania Związku.

Zadaniem centrali związkowej jest, jak to wynika z Art. 2 regulaminu :

1. Zakładać, popierać i jednoczyć Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Męskiej i Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Żeńskiej,
2. ułatwiać im skuteczną pracę,
3. badać zagadnienia młodzieży i szerzyć zrozumienie jej potrzeb.

Celem Związku jest więc czuwanie nad tem, aby Stowarzyszenia wypełniły obowiązki, nakreślone Art. 3 regulaminu, które przyjęły na siebie, wstępując do Związku.

Władzami Związku są: Zjazdy Delegowanych—Męski i Żeński, które odbywają się przynajmniej raz w roku w niedługich odstępach czasu za pośrednictwem Delegatów i Delegatek poszczególnych Stowarzyszeń.

Władzą administracyjną i wykonawczą w ścisłym tego słowa znaczeniu jest Zarząd Związku, składający się z jednej osoby — Sekretarza Jeneralnego, który do pomocy ma kilku współpracowników.

Władzą nadzorczą i doradczą jest t. zw. Rada Związkowa, wybierana przez Zjazd Delegowanych, która czuwa nad działalnością Zarządu Związku.

Poniżej zamieszczamy schemat, ilustrujący strukturę organizacyjną Związku, który podaje zarazem dyspozycję niniejszego sprawozdania:

ZJAZD DELEGOW. RADA ZWIĄZKOWA. ZARZĄD ZWIĄZKU. STOWARZYSZENIE I PATRONAT.

Łapy. Konkursowe kury druchny Olesi Łapińskiej
w r. 1929.

V-ly Zjazd Delegatek Stow. Zeńskich.

I.

Działalność Zjazdu Delegowanych.

Zgodnie z art. 6 regulaminu — w celu ujednostajnienia pracy i ustalenia programu pracy, w roku sprawozdawczym odbyły się w Łomży na sali Resursy Obywatelskiej osobno 2 Zjazdy Delegowanych: Męski i Żeński.

Zjazd Męski odbył się w dn. 1, 2 i 3 maja 1929 r., Zjazd Żeński 1 i 2 czerwca 1929 r. Na Zjazdach tych uchwalono następujące rezolucje:

ZJAZD MĘSKI.

1) VIII Zjazd Delegow. S.M.P. odbyty w Łomży w dn. 1, 2 i 3 maja 1929 r. w przekonaniu, że budująca się Polska potrzebuje wielkich wartości moralnych i wielkich sił duchowych, apeluje do wszystkich druhów S.M.P., by w pracy swej organizacyjnej dużo poświęcali uwagi i rzeczywistego trudu — sprawie wewnętrznego urobienia dusz swoich młodzieńczych celem wytwarzania w sobie poczucia porządku i ładu, ofiarności i zaparcia się, zrozumienia pracy, ducha zdecydowania i trzeźwości umysłowej, równowagi i umiaru, aby w ten sposób przez pracę nad swym charakterem, nad własną kulturą obyczajową przygotować się należycie do służby katolickiej i polskiej w Polsce.

2) Na podstawie art. 5 pkt. 8 regulaminu Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej i w zrozumieniu art. 2 pkt. 2. regulaminu Związku Młodzieży Polskiej, Zjazd Delegowanych Stow. Młodz. Polskiej Męskiej postanowił w dn. 2 maja 1929 r. w myśl art. 6. p. 3. reg. Związku Młodzieży Polskiej utworzyć przy Związku Młodzieży Polskiej diecezji Łomżyńskiej Kasę Oszczędnościową.

3) VIII Zjazd Del. S. M. P., odbyty w Łomży w dniach 1 i 2 maja 1929 r., zdając sobie sprawę z tego, że dusza orga-

nizacji tkwi w jej ideałach, postanawia pogłębiać w Stowarzyszeniach świadomość ideałów naszej organizacji i zgodnie z tem iść w życie organizacyjne z hasłami:

„z Bogiem”

„z Chrystusową zasadą”

„z Kościołem katolickim”

„ze Stolicą Apostolską”

„z duchem i umiłowaniem ojczystej kultury narodowej”.

4) Ósmy Zjazd Deleg. Związku Łomżyńskiego, doceniając doniosłość znaczenia wychowania rolniczego przez konkursy P. R., postanowił bezwzględnie przeprowadzić we wszystkich Stowarzyszeniach po wsiach, polecany przez Związek konkurs kukurydziany, w myśl regulaminów Zjednoczenia z r. 1929.

5) Uznając za rzecz konieczną stałe informowanie Związku o pracy S.M.P. VIII Zjazd Del. uchwalił przysyłać do Związku co kwartał sprawozdania z działalności Stow. na formularzu drukowanym, ustalonym przez Zarząd Związku, wzamian nadsyłanych odpisów protokółów z zebrań ogólnych.

6) Ósmy Zjazd Deleg. S. M. P. w myśl uchwały Rady Naczelnej z r. 1928 poleca wprowadzić w życie we wszystkich S.M.P. Związku Łomżyńskiego z dn. 31.V.29 obowiązkowy abonament pism Zjednoczenia.

7) VIII Zjazd Deleg. Stow. Męskich, oceniając należycie pełną poświęcenia pracę Związku Łomżyńskiego, wyraża Związkowi szczere uznanie za ofiarną i ideową pracę dla młodzieży w duchu katolickim i narodowym.

8) Biorąc pod uwagę wzrost liczby S.M.P., oraz chcąc ułatwić Zarządowi Związku warunki natury finansowej i nabycie odpowiedniego środka lokomocji, VIII Zjazd Delegatów Stow. Męskich uchwalił wpłacenie na rzecz Związku S. M. P. w Łomży nadzwyczajnej składki w wysokości 1-go złotego od wszystkich członków Stowarzyszeń, płatnej w czterech ratach w ciągu roku.

ZJAZD ŻEŃSKI.

Oprócz uchwalonych rezolucji przez Zjazd Męski—Zjazd Delegatek Żeński uchwalił następujące rezolucje:

1) Druchny zebrane na VIII Zjeździe Delegatek w dn. 1 i 2 czerwca 1929 r., uważając, iż odnowienie i odrodzenie

całego społeczeństwa w duchu katolickim zależy w pierwszej mierze od kobiety, postanawiają postępować ściśle drogą ideałów Chrystusowych i zasady swoje rozsiać naokół z odwagą i przekonaniem.

2) W poczuciu doniosłości wychowania fizycznego dziewcząt polskich, oraz odczuwając w Stowarzyszeniach brak pomocy fachowej, Ósmy Zjazd Delegetek domaga się od Związku jaknajrychlejszego zorganizowania kursu dla naczelniczek, oraz kierowniczek sportowych.

II.

Działalność Rady Związkowej.

Władzą nadzorczą i doradczą dla Związku jest Rada Związkowa, wybierana na okres dwóch lat przez Zjazd Delegowanych.

W skład Rady Związkowej wchodzi przedstawiciele miejscowego starszego społeczeństwa w osobach:

a) Zarząd:

1. Prezes: p. Romuald Bielicki, dyrektor Kasy Komunalnej w Łomży.

2. Wice-prezes: p. Antoni Skiwski, profesor Gimnazjum w Łomży.

3. Sekretarka: p. Zofja Kaliszowa, profesorka Gimnazjum „Unitas” w Łomży.

b) Członkowie:

1. Ks. Prałat Franciszek Wądołowski w Łomży.

2. P. S. Skarzyńska, prezesowa w Łomży.

3. P. A. Malinowska, doktorowa w Łomży.

4. P. Wanda Sienicka, prokuratorowa w Łomży.

5. P. Milewska, mecenasowa w Łomży.

6. P. Jadwiga Nowicka, patronka SMP. w Łomży.

7. P. Rafiński, dyrektor Seminarjum Naucz. w Łomży.

8. P. Jan Brański, kierownik Szkoły w Łomży.

9. P. K. Ryntflejsz, mecenas w Łomży.

10. P. Milewski, mecenas w Łomży.

11. P. Sędzia Radgowski Jan z Ostrołęki.

12. P. Ścibor, doktor z Kolna.

Osoby te zostały wybrane do Rady Związkowej przez Zjazd Delegatów Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej Męskiej w Łomży w dniach 1, 2 i 3 maja 1929 roku i Zjazd Delegatek Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej Żeńskiej w Łomży, w dniach 1 i 2 czerwca tegoż roku.

Rada Związkowa odbyła w ciągu roku sprawozdawczego jedno posiedzenie dnia 2 października 1929 r., na którym omawiano następujące kwestje: sprawozdanie z działalności Związku, sprawozdanie finansowe, program pracy; powołanie do życia komisji rewizyjnej, w skład której weszli: P. dyr. R. Bielicki, P. prof. Skiwski A. i P. kier. Brański J. Następnie omówiono kwestję konkursów przysposobienia rolniczego na terenie Związku, oraz powołano Związkowy Sąd konkursowy, w skład którego weszli PP. R. Bielicki, Milewska, Radgowski, Ks. Łapiński, Rafiński.

Dzięki temu, że w Radzie Związkowej reprezentowanych było szereg wybitnych pracowników społecznych, oddanych przyjaciół młodzieży — wszelka pomoc, oraz wskazania, któremi Rada wspierała Zarząd Związku, były niezwykle cenne i mocno podnosiły rezultaty naszej pracy. Dlatego też składamy na tem miejscu członkom Rady najserdeczniejsze wyrazy wdzięczności za wydatną pomoc i twórczą inicjatywę.

III.

Działalność Zarządu Związku.

1) Zarząd Związku jest organem wykonawczym Rady Związkowej i czynnikiem odpowiedzialnym za rozwój pracy Związku wobec władz organizacyjnych i wobec starszego społeczeństwa.

Zarząd Związku spoczywa, zgodnie z ustawą Związku, w rękach Sekretarza Jeneralnego, którego mianuje J. E. Ks. Biskup. Naczelne stanowisko Sekretarza Jeneralnego zajmowali w roku sprawozdawczym Ks. Jan Żelaźnicki do dnia 1 listopada 1929 roku, od dnia 1 listopada urząd ten sprawuje Ks. Edward Łapiński.

2) Współpracownicy Zarządu: Stałymi współpracownikami Zarządu w okresie sprawozdawczym byli:

1. P. Andrzej Bender w charakterze sekretarza biura Związku.

2. P. Zofja Kaliszowa w charakterze kierowniczkii biura Związku i działu kulturalno-oświatowego do dnia 1 kwietnia.

3. P. Jan Kawecki pracował dorywczo w charakterze zastępcy Sekretarza Jen., ref. organ., kulturalno-ośw., przysposobienia rolniczego.

4. P. Stan. Milewski w charakterze instruktora na powiat Kolneński.

5. P. Jerzy Grabowski w charakterze instruktora na powiat Szczuczyński od dnia 1 maja 1929 do dnia 15 września.

6. P. Jadwiga Kuzielowa w charakterze instruktorki Stow. Żeńskich, od dnia 15. IV. do 1 listopada 1929.

7. P. Jadwiga Różańska w charakterze maszynistki od dnia 1 lipca do dnia 1 września 1929.

8. P. Marjan Szczepański w charakterze instruktora od dnia 1 czerwca do dnia 1 lipca 1929.

9. P. Zofja Nowicka w charakterze instruktorki robót ręcznych do dnia 15 maja 1929.

10. P. Miecz. Szubra w charakterze instruktora od dnia 1 lipca na powiat Suwalski i Augustowski.

11. P. Jadwiga Januszewiczówna w charakterze instruktorki gospodarstwa domowego—od dnia 1 października 1929.

12. P. Andrzej Słomko, Prezes S. M. P. Łomża, w charakterze pomocnika biurowego od dnia 1 lutego 1925 r.

Biuro Związku mieści się w Łomży w domu Kurji Biskupiej przy ulicy Stefana Okrzei i obejmuje 5 pokoi. Biuro czynne jest przez cały tydzień z wyjątkiem niedziel i świąt. Dodać należy, że zmiana (lokalu na większy i dogodniejszy) wpłynęła bardzo dodatnio na sprawność w urzędowaniu.

Zanim przejdziemy do omówienia działalności poszczególnych działów Związku, zaznaczamy ogólnie, że prowadzona ona była według planu opracowanego przez Zarząd Związku w porozumieniu z Radą Związkową.

A. Sprawozdanie ogólne.

I. DZIAŁALNOŚĆ WEWNĘTRZNA ZWIĄZKU.

a) Działalność biurowa.

1. *Konferencje biurowe.* Konferencje Sekretarza Jeneralnego z współpracownikami Związku odbywały się w miarę potrzeby. Na konferencjach tych omawiano sprawy biurowe, organizacyjne, zdawano tu relacje z przeprowadzonych prac, układano terminarze rozjazdów i plany na przyszłość. Nadto—poważniejsze przeszkody napotymane w pracy omawiane były na specjalnych konferencjach z udziałem Delegata J. E. Ks. Biskupa.

2. *Dział korespondencyj.*

Rok	Wpłynęło	Wysłano
1928	2573	1544
1929	3000	1783

Związek prowadził korespondencję ze Stowarzyszeniami, Zjednoczeniem, Związkami diecezjalnymi, władzami kościelnymi, państwowymi, z organizacjami pokrewnymi ideologią, oraz różnemi firmami i osobami prywatnemi.

W ogólnej liczbie korespondencji nie wliczono wysyłanych okólników i listów masowych, przesyłek i t. p. Zarząd Związku udzielał także licznych informacji ustnych w najrozsądniejszych sprawach, których również do korespondencji nie wliczono.

3. *Działalność prawnicza.* Bardzo często Zarząd Związku badał i likwidował sprawy sporów organizacyjnych w Stowarzyszeniach, służył wyjaśnieniami ustawy organizacyjnej i regulaminów, przeprowadzał rejestrację Stowarzyszeń Męskich i Żeńskich w poszczególnych Starostwach i udzielał wszelkich wskazówek dotyczących ustosunkowania się Stowarzyszeń do różnych przepisów administracyjnych.

4. *Sprawy wydawnicze.* W roku sprawozdawczym wydano 11 egz. drukowanego okólnika miesięcznego „Młodość” w ilości 13.200 egz. Wydawnictwo to miało za zadanie utrzymywanie stałej łączności organizacyjnej między Związkiem a Stowarzyszeniami i udzielanie wskazówek i informacji techniczno-organizacyjnych. Szczególniejszą uwagę poświęciła redakcja dziedzinie organizacyjnej, kulturalno-oświatowej, przysposobieniu rolniczemu, wychowaniu fizycznemu i przysposobieniu wojskowemu — podając Stowarzyszeniom programy i wytyczne z każdego działu pracy na każdy kwartał. Młodzież miała tu również możliwość swobodnego i samodzielnego wypowiedziania się w tych kwestjach, z czego chętnie korzystała, przysyłając korespondencję, którą zamieszczało się w specjalnym dziale przeznaczonym dla młodzieży p. tyt. „Z życia S.M.P.”, w którym ilustrowane było całe życie poszczególnych Stowarzyszeń. Okólnik ten wysyłał Związek po 1 egz. dla Zarządów SMP. bezpłatnie, jak również do Czcigodnych Księży Proboszczów i Patronów. Prenumerata nadprogramowo wynosiła za 1 egz. 10 gr. łącznie z przesyłką.

5. *Działalność sprawozdawcza.* Zarząd Związku zdawał bilans swej pracy swemu Najprzewielebniejszemu Protektorowi J. E. Ks. Biskupowi, Centrali-Zjednoczeniu Młodzieży Polskiej w Poznaniu, jak również na Zjeździe Delegatów i Delegatów w Łomży. Pozatem Związek w roku sprawozdawczym wydał także drukowane sprawozdanie roczne za rok 1928, które rozesłano pomiędzy sfery interesujące się sprawą oświaty i wychowaniem młodzieży pozaszkolnej.

6. *Biblioteka Związkowa.* Pod koniec roku sprawozdawczego Związek przystąpił do organizowania biblioteki o charakterze naukowo-społecznym. Biblioteka ta obecnie chociaż niewielka, jest zaopatrzona w szereg cennych dzieł z zakresu społecznego. Ogółem w bibliotecznym Związkowej jest 154 tomy.

7. *Składnica Związkowa* — dość intensywnie w roku 1929 pracowała. Dostarczała ona Stowarzyszeniom wszelkich wydawnictw organizacyjnych, podręczników, sztuk teatralnych, śpiewniczków, czapek, kapelusików, odznak, dystynkcji i t. p., słowem: zaspakajała wszelkie zapotrzebowania Stowarzyszeń, udzielając im kredytów, często niestety długoterminowych, na-

rażając Związek niekiedy nawet na poważniejsze straty. Oprócz wysyłek sporządzał Związek co miesiąc obrachunek komisowy dla Spółki Akcyjnej „Ostoja” w Poznaniu i regulował rachunki.

II. DZIAŁALNOSC ZEWNĘTRZNA ZWIĄZKU.

a) Stosunek do Władz i organizacji.

1. *Władze organizacyjne.* Zarząd Związku utrzymywał ścisłą łączność z Centralą ogólnopolską Zjednoczeniem Młodzieży Polskiej w Poznaniu, zapomocą stałej korespondencji, bądź też przez konferencje z okazji Zjazdów Sekretarzy Jeneralnych i Rady Naczelnej, oraz stosując się ściśle do Okólników Zjednoczenia.

2. *Władze kościelne.* Zarząd Związku pozostaje w ścisłej łączności z J. E. Ks. Biskupem diecezji Łomżyńskiej, który żywo interesuje się wszystkimi sprawami Związku, popierając go materialnie i moralnie we wszystkich jego poczynaniach. O poczynaniach Związku informowano również Księży Dziekanów i Księży Proboszczów.

3. *Władze państwowe.* Władze państwowe odnosiły się naogół przychylnie do naszej organizacji, załatwiając różne wnioski i prośby Związku. Prowadzono korespondencje z 8 Starostwami, na terenie których rozsiane są Stowarzyszenia Związku. Przeważnie załatwiano sprawy dotyczące się legalizacji SMP. w następujących powiatach: Augustowskim, Kolneńskim, Łomżyńskim, Ostrołęckim, Ostrowskim, Suwalskim, Szczuczynskim i Wys.-Mazowieckim.

W sprawach oświatowych porozumiewano się listownie z Inspektoratami Szkolnymi, z miejskimi i powiatowymi Komitetami W. F. i P. W. Utrzymywano również łączność z Sejmikami i Magistratami, istniejącymi na terenie wymienionych 8 powiatów.

4. *Organizacje społeczne.* Współpracowano ze Zrzeszeniem Patronatów w Warszawie oraz ze Związkami Młodzieży Polskiej, istniejącymi na terenie Rzeczypospolitej, a to: w Częstochowie, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Poznaniu, Płocku, Przemyśle, Tarnowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Radomiu, Siedlcach, Warszawie, Wąbrzeźnie, Wilnie, Włocławku, Łucku i Pińsku. Z najważniejszych zadań — Zarząd Związku posta-

nowił wciągnąć do współpracy wychowawczej ludzi dobrej woli z inteligencji, a zwłaszcza ze sfer nauczycielskich. Apel nasz spotkał się u ogółu Nauczycielstwa Szkół Powsz. z wielkim zrozumieniem. Obecnie pracuje już z nami dość dużo nauczycieli—Patronów (nek), Wice-Patronów (nek), którzy nie skąpią trudu, by, szukający swego wyrazu ruch młodzieży, wypełnić jaknajbujniejszą treścią. Z resztą organizacji o pokrewnej ideologii łączyły nas stosunki przyjazne.

5. *Propaganda.* Ideę organizacyjną Związek starał się szerzyć za pośrednictwem literatury, czasopism, przez urządzanie Zlotów, Zjazdów, Wystaw oraz „Święto Młodzieży”. W r. sprawozdawczym przesyłano również artykuły i wzmianki recenzyjne do „Kierownika Stow”, „Młodej Polski”, „Przyjaciela Młodzieży” i do dzienników.

b) Działalność pozabiurowa.

1. *Wizytacje.* Ogółem przeprowadził Związek w roku sprawozdawczym w myśl przygotowanych instrukcji Związku 290 wizytacji Stowarzyszeń — (w Stowarzyszeniach Męskich 145, Żeńskich 155). Wizytacje przeprowadzone były przez Sekretarza Jeneralnego i przez pracowników Związku. Każdą wizytację poprzedzała konferencja z Księdzem Patronem, Prezesem, względnie Prezeską Stowarzyszenia, poczem następowało dokładne i szczegółowe badanie ksiąg Stowarzyszenia i rewizja Kasy. Następnie odbywało się zebranie plenarne, którego program obejmował sprawozdanie członków Zarządu, oraz przemówienie Delegata, oceniające pracę Stowarzyszenia i zachęcające do dalszej pracy.

2) *Delegacje.* Sekretarz Jeneralny i pracownicy Związku oprócz wizytacji brali również udział w świętach lokalnych jak: rocznicach, uroczystościach poświęcenia sztandarów, zlotach okręgowych, wystawach i t. p., jak również byli pomocni przy zakładaniu nowych Stowarzyszeń.

3. *Zjazd Patronów.* W dniu 9 kwietnia roku sprawozdawczego zorganizowano w Łomży II-gi Zjazd Patronów. Na Zjeździe tym omawiano cały szereg zagadnień dotyczących pracy Stowarzyszeniowej.

4. *Kursy Związkowe.* Celem pogłębienia strony organizacyjnej i ideowej, jak również rozwinięcia samodzielności

Stowarzyszeń przy wypełnianiu przez nie zadań statutowych—urządził Związek i przeprowadził w roku sprawozdawczym osiem Kursów organizacyjnych dla Zarządów 2 i 3-dniowych w następujących miejscowościach: Bargłów, Kolno, Ostrów-Maz., Zambrów, Grajewo, Łapy, Augustów, Suwałki i Teolin. Na Kursach tych zapoznano uczestników z obowiązkami, jakie na poszczególnych członkach ciąży i zaprawiano do sprawnego wykonywania tychże przez pokazowe zebrania Zarządowe i plenarne.

5. *Złoty*. W roku sprawozdawczym odbyły się złoty: w dniu 19 maja w Hodyszewie z okazji poświęcenia sztandaru miejscowych S.M.P., 7 lipca w Ostrowi-Mazowieckiej, 8 września w Lipsku i 10-go listopada w Grajewie z racji 10-lecia istnienia Stowarzyszeń. Złot w Ostrowi, w Lipsku i w Grajewie zaszczycił swoją obecnością J.E. Ks. Biskup Łukomski, brali w nich również udział Przedstawiciele Związku i orkiestra Związkowa

6. *Wystawa Związkowa*. W listopadzie roku sprawozdawczego Związek brał udział w Wystawie Ruchomej, urządzonej w Łomży pod protektoratem Ministerstwa Handlu i Przemysłu, jako organizacja społeczno-kulturalno-oświatowa.

Za udział w Wystawie i wzorowe urządzenie stoiska propagandowego—Związek otrzymał specjalne podziękowanie.

III. FINANSE ZWIĄZKU.

Działalność naszego Związku i Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, z każdym rokiem rozszerzana i pogłębiania we wszystkich działach pracy, przewidzianych programem, wymaga znacznych środków materialnych. W wielu wypadkach Zarządy S. M. P. zwracały się do Związku o pomoc finansową, gdyż nie mogły podolać trudnościom, napotykanym w pracy! Związek w miarę możliwości wspierał tylko te Stowarzyszenia, które najbardziej były skrzępowane i hamowane pod względem rozwoju brakiem odpowiednich do egzystencji funduszy.

Oprócz pracy organizacyjno-kulturalno-oświatowej prowadziliśmy działy: Wychowanie Fizyczne, Przysposobienie Wojskowe, Przysposobienie Rolnicze, Gospodarstwo domowe dla druchen i inne.

Ażeby młodzież zorganizowana w S. M. P. osiągnęła jak-najlepsze rezultaty i korzyści ze swej pracy w Stow., konieczną jest rzeczą przeprowadzać jaknajczęściej wizytacje,

lustracje, kursy i t. d., a temsamem zwiększyć do obsługi poszczególnych S.M.P. personel Związku (który od połowy r. sprawozd. został już zaangażowany).

Koszty utrzymania Związku i jego personelu oraz wszelkie koszty związane z pracą w terenie jak: wizytacje, kursy, zjazdy, zloty i t. p. — winny być pokrywane ze składek Stowarzyszeń.

Jednak przytoczony wyżej opłakany stan finansowy naszych S. M. P. sprawia, że tak zwana składka Związkowa nie może być wysoka (wynosi tylko 60 gr. rocznie od członka S.M.P.) oraz, że duży procent—Stowarzyszeń jest zwolniony od jej płacenia.

Dlatego też główną podstawą naszych dochodów będą inne źródła — stałe dochody od: Stow. Przew. XX. „Unitas” i Kurji Biskupiej.

Do Związku napływały również kolekty ze „Święta Druhen” (3 maj) i „Święta Młodzieży” (13 listopad). W roku sprawozdawczym otrzymaliśmy też pokaźną pomoc z dekanatów: Ostrołęckiego, Kolneńskiego, Ostrowskiego, Jedwabieńskiego, Suwalskiego, Sejneńskiego, Augustowskiego, Szczuczynskiego, oraz ze Zjednoczenia na P. R. — i wreszcie nieznaczną pozycję dochodową stanowi składka Związkowa od Stowarzyszeń.

Władze rządowe i samorządowe mimo, iż przychylnie odnoszą się do naszej organizacji, to jednak nie popierają jej materialnie.

Wszystkim Ofiarodawcom, którzy przyczyniali się do stałego zasilania kasy Związkowej w roku sprawozdawczym, za ich tak wydatną pomoc materialną dla naszej sprawy — te staropolskie „Bóg zapłać”, które niniejszem składamy, niech będzie wyrazem naszej i Stowarzyszeń wdzięczności.

Szczegółowe rachunki z wpływów i wydatków zawierają załączone tablice:

Zestawienie kasowe Związku Łomżyńskiego za rok 1929.

p. l.		Wyszczególnienie		S u m a	
1	Saldo z dn. 1. I. 1929 r.	738,13	1.	Koszty administracyjne:	25.876,97
2	Stow. X. X. „Unitas”	33.126,—	a)	pensje i świadczenia	2.437,70
3	Kuria Biskupia	1.645,81	b)	lokal	507,63
4	Dekanat Ostrołęcki	500,—	c)	przybory piśm. i druki	1.346,01
5	„ Kolneński	875,—	d)	poczta i telefon	1.387,04
6	„ Ostrowski	525,—	e)	organizacyjne	31.555,35
7	„ Jedwabiński	325,—	Za towary do składnicy		5.153,52
8	„ Suwalski	300,—	3.	Dział oświatowy	3.863,45
9	„ Sejneński	80,—	4.	Rozchody nadzwyczajne:	
10	„ Augustowski	150,—	Zjazdy, reprezentacje,		
11	„ Szczuczynski	345,—	złoty i t. p.		
12	Kolekty z 1.V. i 13.XI. 29	3.100,—	5.	Różne	7.853,52
13	Subwen.: a) Zjed. na P. R.	1.300,—	6.	W P. K. O.	984,28
14	b) Różne.	500,—	7.	Kasa	149,11
15	Pożyczka	1.800,—			1.266,76
16	Składka Zw. od SMP.	500,—			
17	Sprzedaż towarów	608,13			
18	Za Okólnik i druki	3.965,15			
	Różne	523,05			
		2.758,28			
		50.825,99			50.825,99

[illegible]

IV. STAN LICZEBNY.

Rokiem 1929 zamykamy pierwsze, a rozpoczynamy nowe dziesięciolecie pracy Związku Młodzieży Polskiej. Jeżeli cofniemy się myślą wstecz do czasu powstania naszego Związku, zauważymy, że jak skromnymi siłami rozpoczęto działalność na terenie młodzieży. Gdy zaś uwzględnimy trudne warunki tej pracy i porównamy je z obecnym stanem organizacji, choćby tylko pod względem liczbowym, stwierdzić musimy jej rozwój, jak również powodzenie tej akcji, prowadzonej przez Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, która cieszy się dużym zainteresowaniem samej młodzieży.

Rok sprawozdawczy 1929 zamykamy liczbą 165 Stowarzyszeń z liczbą 3690 członków. Powyższe liczby obejmują te Stowarzyszenia, które nadesłały sprawozdania ze swej działalności za rok 1929.

Pogląd na rozwój organizacji daje poniższa tabelka:

Rok	Ilość S. M. P.		Ilość członków	
	Męskich	Żeńskich	Druhów	Druchien
1924	14	16	493	703
1925	31	33	797	1082
1926	37	40	1059	1343
1927	48	46	1231	1462
1928	67	66	1460	1668
1929	76	89	1606	2084

W Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej grupują się członkowie z różnych zawodów:

Stow.	Ogółem czł. czyn- nych	Na roli u rodzi- ców	W maj- dwor- skich	Na służ- bie	W prze- mysle	w rze- mieście	W han- dlu	W biu- rach	Bez pra- cy	Młodzie- ży szkol- nej
Męskie	1606	1184	3	41	26	244	7	32	53	16
Żeńsk.	2084	1727	15	56	40	154	29	9	41	13
Razem	3690	2911	18	97	66	398	36	41	94	29

Młodzieży według wieku było:

Od 14 — 15		Razem	Od 18 — 25		Razem
Druhów	Druchien		Druhów	Druchien	
467	756	1223	1139	1328	2467

Osobną grupę w naszych Stowarzyszeniach stanowią przedstawiciele społeczeństwa, osoby starsze, które pracowały czynnie, często bezpośrednio, wspólnie z młodzieżą jako członkowie Patronatów, Kół Przyjaciół młodzieży, wspomagając ją materialnie—jako członkowie wspierający. Członkowie czynni, po przekroczeniu wieku określonego ustawą, tworzą niekiedy t. zw. Koła Seniorów, które również pomagają Stowarzyszeniom i młodszym w pracy.

Liczba takich pracowników z pośród starszych przedstawia się następująco:

Stow.	Członków Patronatu	Kół Przyj. Młodzieży		C z ł o n k ó w	
		Ilość	Członków	Seniorów	Wspierając.
Męskie	252	6	197	10	87
Żeńskie	232	9	341	4	67
Razem	484	15	538	14	154

WSPÓŁPRACA STARSZEGO SPOŁECZEŃSTWA.

Współpraca starszego społeczeństwa z młodzieżą pozwala nam dokładnie ocenić jej znaczenie. Równocześnie stwierdzić musimy, że tam, gdzie nie stanie obok młodzieży grono osób starszych, prawdziwie jej oddanych, to wyniki działalności Stowarzyszeń są znacznie słabsze, tam nie osiąga się w zupełności tych celów, dla których organizacja nasza istnieje.

Z radością jednakże obserwujemy, jak liczba osób w Patronatach oraz w kołach Przyjaciół Młodzieży z roku na rok wzrasta. W obowiązku jesteśmy podkreślić, że wśród naszych współpracowników wysuwają się na czoło Księża Patronowie jak również członkowie Patronatów (Nauczycielstwo i t. p.), którzy zasługują na szczególną wdzięczność, gdyż mimo swych zajęć zawodowych, poważnych obowiązków, znajdują czas, by uczestniczyć w zebraniach plenarnych Stowarzyszeń, wygłaszać na nich wykłady, odczyty, pogadanki, prowadzić pracę w kółkach i t. p.

Nie odbyła się ani jedna poważniejsza uroczystość, czy obchód w S. M. P., w którychby brakło naszych niestrudzonych Przyjaciół — przedstawicieli starszego społeczeństwa z różnych warstw zawodów. Z pośród osób wyżej wymienionych jest bardzo dużo takich, których nazwisk nie podajemy, a którzy od

początku istnienia Związku do dnia dzisiejszego, wiernie stoją przy Jego sztandarze.

Może niekażdy zdaje sobie sprawę z tego, co znaczy dziesięć lat, a może i więcej pracy wśród młodzieży, wśród warunków bardzo nieraz ciężkich i trudnych. Cicha ofiara, poświęcone wolne chwile wytchnienia, wielka miłość do młodzieży, przewycięzanie wszelkich trudności — to znamiona tej zbożnej pracy.* Nie wyszczególniamy również zasług tych wszystkich osób, gdyż nie dla pochwały pracowały, lecz w imię wielkiego ukochania i obowiązku. Nie dziękujemy tym wszystkim za dziesięcioletni podejmowany trud wspólnej pracy, gdyż to za słaby byłby wyraz naszych uczuć, a podajemy dłoń do dalszej wytrwałej pracy nad urobieniem dusz i charakterów młodzieńczych.

S T A T Y S T Y K A

Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej Męskiej i Żeńskiej
według parafji.

L. p.	D e k a n a t	Liczba				Parafje, które Stowarzyszenia	
		par.	SMP.			m a j a	n i e m a j a
			M.	Ż.			
1	Łomża	9	6	5	4	Łomża, Miastkowo, Nowogród, Wizna.	5 Bronowo, Drozdowo, Piątnica, Puchały, Szczepankowo.
2	Augustów	9	7	9	7	Augustów, Bargłów, Jaminy, Janówka, Raczki, Sztabin, Szczebra.	2 Krasnybór, Studzieniczna.
3	Czyżew	6	6	6	5	Andrzejewo, Boguty, Czyżew, Nur, Zuzela.	1 Rosochate.
4	Jedwabne	6	2	0	2	Jedwabne, Przytuły.	4 Burzyn, Dobrzyjałowo, Romany, Stawiski,
5	Kolno	11	11	8	5	Kolno, Mały-Płock, Borkowo, Turośl, Zbójna.	6 Dobrylas, Kuzie, Leman, Lipniki, Łosewo, Poryte.
6	Ostrołęka	13	16	15	5	Czarnia, Kadzidło, Myszyniec, Ostrołęka, Rzekuń.	8 Czerwin, Dąbrówka, Kleczków, Łyse, Nowa-Wieś, Piski, Troszyn, Żalas.
7	Ostrów-Mazowiecka	7	9	9	5	Brok, Jasienica, Małkinia, Ostrów, Wąsewo.	2 Jelonki, Zaremby-Kościelne.
8	Sejny	4	2	3	2	Berżniki, Sejny.	2 Karolin, Krasnopol.
9	Śniadowo	8	13	10	6	Lubotyń, Rutki, Szumowo, Zambrów, Zawady, Śniadowo.	2 Chlebotki, Kołaki.
10	Sokoły	10	11	10	7	Kulesze, Łapy, Płonka, Sokoły, Tykocin, Waniewo, Złotorja.	3 Kobylin, Pietkowo, Poświętne.

L. p.	D e k a n a t	Liczba				Parafje, które Stowarzyszenia	
		par.	SMP.			m a j ą	n i e m a j ą
			M.	Ż.			
11	Suwałki	16	11	11	11	Bakałarzewo, Be- cąjły, Filipów, Je- leniewo, Kaletnik, Pawłówka, Prze- rośl, Rutka-Tartak, Smolany, Suwałki, Wiżajny.	5 Puńsk, Monkinie, Podżyliny, Wigry, Smolniki.
12	Szczuczyn	6	8	10	5	Grajewo, Lachowo, Rajgród, Rydzewo, Szczuczyn.	1 Niedźwiadna.
13	Teolin	10	5	5	5	Adamowicze, Ho- łynka, Lipsk, Per- stuń, Teolin.	5 Balla-Kość, Łab- no, Mikaszówka, Rygałówka, Syl- wanowce.
14	Wąsosz	8	3	4	4	Radziłów, Grabo- wo, Wąsosz, Osowiec.	4 Białaszewo, Kapl- ce, Przechody, Ślucz.
15	Wysoko-Mazo- wieckie	10	18	23	8	Dąbrowa-Wielka, Dąbrowka-Kość., Hodyszewo, Ja- błoń, Jabłonka, Klukowo, Piekuty, Wys.-Mazow.	2 Kuczyn, Wyszonki.
		133	128	128	81		52

U W A G A ! W zestawieniu uwzględniono obecną liczbę Sto-
warzyszeń.

W miejscowościach podanych tłustym drukiem—
Stowarzyszenia są w stadium organizacyjnem.

Parafji w diecezji jest 133

Parafji, w których SMP. istnieją 81

Parafji, w których SMP. niema 52

Stow. Męskich jest 128

Stow. Żeńskich jest 128

Ogółem Stow. jest 256

Statystyka S. M. P. Męskich,
które nadesłały sprawozdania za rok 1929.

L. p.	Miejscowość	Parafia	Poczta	Powiat	Il. czł.
1	Andrzejewo	Andrzejewo	Andrzejewo	Ostrów-Maz.	17
2	Augustów	Augustów	Augustów	Augustów	23
3	Bargłów	Bargłów	Bargłów	Augustów	16
4	Belda	Rajgród	Rajgród	Szczuczyn	11
5	Berżniki	Berżniki	Berżniki	Suwałki	18
6	Boguty	Boguty	Czyżew	Ostrów-Maz.	70
7	Brok n/Bugiem	Brok n/B.	Brok n/B.	Ostrów-Maz.	13
8	Brzóska-Stare	Wys.-Mazowiec.	Wys.-Mazow.	Wys.-Mazow.	13
9	Czarnia	Czarnia	Czarnia k/Myss.	Ostrołęka	18
10	Czarnawieś	Rajgród	Rajgród	Szczuczyn	24
11	Czyżew	Czyżew	Czyżew	Wys.-Mazow.	24
12	Dąbrowy	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	13
13	Dąbrowa-Nwieś	Dąbrowa-Wielk.	Wys.-Mazow.	Wys.-Mazow.	16
14	Filipów	Filipów	Filipów	Suwałki	23
15	Gatne	Szczebra	Augustów	Augustów	12
16	Giełczyn	Łomża	Łomża	Łomża	29
17	Ginowicze	Hołynka k/Grod.	Hołynka k/Grod.	Augustów	18
18	Gołasze-Dąb	Kulesze-Kośc.	Kulesze-Kośc.	Wys.-Mazow.	14
19	Gnaty-Siedliaka	Ostrołęka	Ostrołęka	Ostrołęka	8
20	Grajewo	Grajewo	Grajewo	Szczuczyn	49
21	Górskie	Lachowo	Kolno	Szczuczyn	20
22	Hodyszewo	Hodyszewo	Wys.-Mazow.	Wys.-Mazow.	18
23	Janówka	Janówka	Raczki	Augustów	15
24	Janówek	Sztabin	Sztabin	Augustów	18
25	Jeleniewo	Jeleniewo	Suwałki	Suwałki	33
26	Kaletnik	Kaletnik	Szypliszki	Suwałki	14
27	Kąty	Mały-Płock	Mały-Płock	Kolno	8
28	Kolimagi	Kolno	Kolno	Kolno	8
29	Kosowo	Lubotyń	Ostrów-Maz.	Łomża	22
30	Koskowo	Lubotyń	Szumowo	Łomża	17
31	Lipsk	Lipsk	Lipsk	Augustów	20
32	Łomża	Łomża-Fara	Łomża	Łomża	45
33	Łuby-Kurki	Miastkowo	Miastkowo	Łomża	25
34	Myszyniec	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	16
35	Myszyniec-Stary	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	25
36	Obierwia	Ostrołęka	Ostrołęka	Ostrołęka	13
37	Osipy	Wys.-Mazow.	Wys.-Mazow.	Wys.-Mazow.	5
38	Ostrołęka	Ostrołęka	Ostrołęka	Ostrołęka	29
39	Ostrów-Mazow.	Ostrów-Mazow.	Ostrów-Maz.	Ostrów-Mazow.	50
40	Piekuty	Piekuty	Szepietowo	Wys.-Mazow	23
41	Piętki-Gręzki	Klukowo	Szepietowo	Wys.-Mazow.	10
42	Pelty	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	16
43	Płonka	Płonka	Łapy	Wys.-Mazow.	33
44	Przytuły	Przytuły	Jedwabne	Szczuczyn	13
45	Racice	Perstuń	Hołynka k/Gr.	Augustów	20
46	Raczki	Raczki	Raczki	Augustów	13
47	Radziłów	Radziłów	Radziłów	Szczuczyn	14
48	Rajgród	Rajgród	Rajgród	Szczuczyn	24
49	Reszki	Rajgród	Bargłów	Augustów	10
50	Rostki-Wielkie	Małkinia	Małkinia	Ostrów-Maz.	32
51	Rupin	Kolno	Kolno	Kolno	12
52	Rutki-Kossaki	Rutki-Kossaki	Rutki-Kossaki	Łomża	12

L. p.	Miejscowość	Parafia	Poczta	Powiat	Il. czł.
53	Rutka-Tartak	Rutka-Tartak	Rutka-Tartak	Suwałki	40
54	Rydzewo	Rydzewo	Grajewo	Szczuczyn	26
55	Sejny	Sejny	Sejny	Suwałki	22
56	Smolany	Smolany	Szypliszki	"	16
57	Sokoły	Sokoły	Sokoły	Wys.-Mazow.	14
58	Suwałki	Suwałki	Suwałki	Suwałki	32
59	Surowe	Czarnia	Czarnia k/Mysz.	Ostrołęka	26
60	Stawiereje-Mich	Dąbrówka	Szepietowo	Wys.-Mazow.	17
61	Szepietowo-Jan.	Dąbrówka-Wiel.	Szepietowo	"	17
62	Szczuczyn	Szczuczyn	Szczuczyn	Szczuczyn	23
63	Srednica	Wys.-Mazow.	Szepietowo	Wys.-Mazow.	18
64	Teolin	Teolin	Sapoćkinie	Augustów	30
65	Turośl	Turośl	Kolno	Kolno	18
66	Tybory-Olszewo	Jabłonka	Wys.-Mazow.	Wys.-Mazow.	22
67	Tykocin	Tykocin	Tykocin	"	32
68	Wąsewo	Wąsewo	Wąsewo	Ostrów-Mazow.	30
69	Wąsosz	Wąsosz	Szczuczyn	Szczuczyn	25
70	Wiśniewo	Zambrów	Zambrów	Łomża	6
71	Wiżajny	Wiżajny	Wiżajny	Suwałki	33
72	Wydmusy	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	29
73	Wykrot	Myszyniec	"	"	20
74	Zabiele	Kolno	Kolno	Kolno	12
75	Złotorja	Złotorja	Choroszcz	Wys.-Mazow.	10
76	Zuzela	Zuzela	Zuzela	"	20

Statystyka S. M. P. Żeńskich,

które nadesłały sprawozdania za rok 1929.

Lp.	Miejscowość	Parafia	Poczta	Powiat	Il. czl.
1	Andrzejewo	Andrzejewo	Andrzejewo	Ostrów-Maz.	16
2	Augustów	Augustów	Augustów	Augustów	33
3	Bargłów	Bargłów	Bargłów	"	29
4	Belda	Rajgród	Rajgród	Szczuczyn	8
5	Berzniki	Berzniki	Berzniki	Suwałki	24
6	Bogusze	Grajewo	Grajewo	Szczuczyn	15
7	Boguty	Boguty	Czyżew	Ostrów-Mazow.	54
8	Brok n/Bugiem	Brok	Brok	"	13
9	Brzózki Brzeziń.	Wys.-Mazow.	Wys.-Mazow	Wys. Mazow.	12
10	Brzózki Tatary	"	"	"	14
11	Czarnia	Czarnia	Czarnia	Ostrołęka	24
12	Czarna-Wieś	Rajgród	Rajgród	Szczuczyn	10
13	Czyżew	Czyżew	Czyżew	Wys. Mazow.	43
14	Dąbrowy	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	23
15	Dąbrow.Dzięciel	Wys. Mazow.	Wys. Mazow.	Wys. Mazow.	8
16	Filipów	Filipów	Filipów	Suwałki	26
17	Gatne	Szczecbra	Augustów	Augustów	7
18	Ginowicze	Holynka	Holynka	"	17
19	Gnaty Siedliska	Ostrołęka	Ostrołęka	Ostrołęka	7
20	Golasze Dąb.	Kulesze Kość.	Kulesze	Wys. Mazow.	17
21	Grajewo	Grajewo	Grajewo	Szczuczyn	30
22	Górskie	Lachowo	Kolno	"	8
23	Hodyszewo	Hodyszewo	Wys. Mazow.	Wys. Mazow.	30
24	Jabłonka	Jabłonka	"	"	18
25	Janówka	Janówka	Raczki	Augustów	30
26	Janówek	Sztabin	Sztabin	"	13
27	Jaziewo	Jaminy	"	"	23
28	Jeleniewo	Jeleniewo	Jeleniewo	Suwałki	20
29	Kaletnik	Kaletnik	Szypliszki	"	30
30	Kąty	Mały Płock	Mały Płock	Kolno	9
31	Kolimagi	Kolno	Kolno	"	9
32	Kolno	"	"	"	69
33	Kosewo	Lubotyń	Ostrów	Łomża	10
34	Koskowo	"	Szumowo	"	14
35	Kupiski Nowe	Łomża	Łomża	"	16
36	Lipsk	Lipsk	Lipsk	Augustów	56
37	Łapy	Łapy	Łapy	Wys. Mazow.	24
38	Łomża	Łomża	Łomża	Łomża	33
39	Łuby Kurki	Miastkowo	Miastkowo	"	16
40	Malkinia	Malkinia	Malkinia	Ostrów	18
41	Mały Płock	Mały Płock	Mały Płock.	Kolno	20
42	Moczydły Jakób.	Jabłoń Kość.	Wys. Mazow.	Wys. Mazow.	11
43	Mścichy	Radziłów	Radziłów	Szczuczyn	23
44	Mysłki Rzym	Wys. Mazow.	Wys. Mazow.	Wys. Mazow.	14
45	Myszyniec	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	20
46	Myszyniec Stary	"	"	"	20
47	Obierwia	Ostrołęka	Ostrołęka	"	20
48	Ostrołęka	"	"	"	30
49	Ostrów Mazow.	Ostrów	Ostrów	Ostrów	25
50	Piekuty Nowe	Piekuty	Szepietowo	Wys. Mazow.	36
51	Piętki Gręzki	Klukowo	"	"	16
52	Polty	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	18

Lp.	Miejscowość	Parafia	Poczta	Powiat	Il. cz.
53	Pszeszółczyn	Waniewo	Waniewo	Wys. Maz.	20
54	Racicze	Perstuń	Hołynka	Augustów	23
55	Raczki	Raczki	Raczki	"	34
56	Radziłów	Radziłów	Radziłów	Szczuczyn	15
57	Radziuszek	Sejny	Sejny	Suwałki	30
58	Rajgród	Rajgród	Rajgród	Szczuczyn	20
59	Reszki	Rajgród	Bargłów	Augustów	15
60	Rostki-Wielkie	Małkinia	Małkinia	Ostrów-Maz.	34
61	Ruda	Grajewo	Grajewo	Szczuczyn	23
62	Rupin	Kolno	Kolno	Kolno	12
63	Rutka-Tartak	Rutka-Tartak	Rutka-Tartak	Suwałki	26
64	Rutki-Kossaki	Rutki-Kossaki	Rutki-Kossaki	Łomża	17
65	Rydzewo	Rydzewo	Grajewo	Szczuczyn	28
66	Sejny	Sejny	Sejny	Suwałki	28
67	Smolany	Smolany	zypliszki	Suwałki	18
68	Sokoły	Sokoły	Sokoły	Wys. Mazow.	26
69	Suwałki	Suwałki	Suwałki	Suwałki	62
70	Stawieje Mich.	Dąbrowka	Szepietowo	Wys.-Mazow.	14
71	Szepietowo-Jan.	Dąbrowa-Wielka	Szepietowo	"	16
72	Szczuczyn	Szczuczyn	Szczuczyn	Szczuczyn	17
73	Sztabin	Sztabin	Sztabin	Augustów	15
74	Srednica	Wys.-Mazow.	Szepietowo	Wys.-Mazow.	13
75	Teolin	Teolin	Sapoćkinie	Augustów	40
76	Turośl	Turośl	Kolno	Kolno	14
77	Tykocin	Tykocin	Tykocin	Wys.-Mazow.	31
78	Wąsewo	Wąsewo	Wąsewo	Ostrów-Maz.	40
79	Wąsosz	Wąsosz	Szczuczyn	Szczuczyn	27
80	Wiśniewo	Zambrów	Zambrów	Łomża	13
81	Wizna	Wizna	Wizna	"	25
82	Wiżajny	Wiżajny	Wiżajny	Suwałki	70
83	Wydmusy	Myszyniec	Myszyniec	Ostrołęka	13
84	Wykrot	Myszyniec	Myszyniec	"	24
85	Zabiele	Kolno	Kolno	Kolno	14
86	Zambrów	Zambrów	Zambrów	Łomża	16
87	Złotorja	Złotorja	Choroszcz	Wys.-Mazow.	56
88	Zuzela	Zuzela	Zuzela	Ostrów-Maz.	47
89	Żarnowo	Augustów	Augustów	Augustów	19

B. Sprawozdanie szczegółowe działań.

1. DZIAŁALNOŚĆ PROGRAMOWA.

Praca programowa Związku oparta jest na artykule 3 ustawy Stowarzyszeń i zdążała w kierunku wychowania religijnego i moralnego, wyrobienia obywatelskiego i społecznego, krzewienia zasad samopomocy, etyki zawodowej i gospodarczej, szerzenia wiadomości z dziedziny ogólnego wykształcenia, budzenia zamiłowania do spraw kultury i sztuki, popierania wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Dla ułatwienia tej tak ważnej pracy programowej w roku sprawozdawczym utworzone zostały przy Związku następujące działy: religijny, organizacyjny, kulturalno - oświatowy, przysposobienia rolniczego, gospodarstwa domowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego. W działach tych pracę prowadzi się programowo i systematycznie w myśl wskazań i wytycznych Zjednoczenia Młodzieży Polskiej, które nadaje kierunek tym pracom na terenie całej Polski.

Poniżej omówimy szczegóły działalności Związku poszczególnych działów pracy, zaznaczając co w roku sprawozdawczym Związek dla rozwoju każdego z tych zadań zdziałał.

2. WYKSZTAŁCENIE I WYCHOWANIE RELIGIJNE

W S. M. P.

Przyszłość narodu zależy od wychowania Młodzieży. Stosownie do zasad wpajanych w młodzież, kształtuje się późniejsze życie we wszystkich swoich objawach. Jeśli młodzieniec lub panienka oprze swój światopogląd na nauce zgodnej, wpływającej z Prawdy Przedwiecznej, podówczas możemy być spokojni o losy spraw i czynów, które będzie rozstrzygał jego umysł i wykonywały jego ręce.

W czasach dzisiejszych dają się słyszeć często narzekania, że wiele spraw przybiera nie taki kierunek, któryby się

zgadzał z zasadami nauki Chrystusowej, odpowiadał potrzebom Kościoła i wogóle życia katolickiego. Widać z tego, że nie mamy ludzi odpowiednio usposobionych i w zasadach nauki Chrystusowej wychowanych.

Chodzi nam więc o ludzi o jasnym, zdecydowanym światopoglądzie katolickim.

Oltarzyk urządzony przez SMP. w Augustowie
w czasie Bożego Ciała.

I tu wszystkich oczy są zwrócone na naszą kochaną młodzież, która jest przyszłością narodu. Z tej racji powstają najrozmaitsze organizacje, które starają się skupiać młodzież, by ją wychować na dobrych obywateli i obywatelki kraju. Niestety każda taka organizacja, by dopiąć swego celu, jakim

jest wychowanie młodzieży, używa metod, często będących w sprzeczności nie tylko z prawem państwowem, ale przede wszystkim Bżem. Jedną z największych, bo około 130 tysięcy liczącą organizacją na terenie naszej Ojczyzny, są Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. Nie spełniłyby nasze Stowarzyszenia swego zadania, gdyby swoich członków nie wychowywały na dobrych, zdecydowanych i światłych katolików.

Naogół spotykamy się często z zarzutem, że Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej dają swym członkom do rąk medaiki, różańce, koronki, a nie wychowują na dobrych obywateli, obywatelki Państwa. Na taki zarzut my śmiało im odpowiadamy, twierdząc, że *dobry, uświadomiony katolik jest dobrym, pożytecznym obywatelem Państwa i wiernym synem Ojczyzny.*

Naszem hasłem jest: „Odnówić wszystko w Chrystusie”.

Najpierw odnowić swoje serca i polepszyć swoje dusze na zasadach nauki Chrystusowej, a później się spodziewać odnowienia — polepszenia naszych praw i zabezpieczenia granic naszego Państwa. Tego jesteśmy pewni i do tego w swej pracy organizacyjnej świadomie dążymy.

Załączona tabela — statystyka niech będzie dowodem, że młodzież stowarzyszona naszego Związku poważnie myśli nad urobieniem swego serca i polepszeniem swojej duszy przez wspólne rekolekcje, spowiedź, komunję św., kółka eucharystyczne, marjologiczne, misyjne i t. d., aby spełnić swój obowiązek względem Boga i ukochanej ojczyzny.

Rok	Wspólne				Święto Mł- dzieży		K ó ł k a					
	Komun- je św.		Reko- lekcje				Eucharystyczne		Marjolog.		Misyjne	
	M.	Ż.	M.	Ż.	M	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.
1924	19	39	5	9	12	16	—	—	—	—	—	—
1925	40	78	6	10	23	—	—	—	—	—	—	—
1926	64	111	22	25	34	24	—	—	—	—	—	—
1927	173	103	9	18	13	29	—	2	—	—	—	2
1928	86	140	23	31	43	44	1	8	1	—	1	3
1929	93	172	26	33	55	61	2	5	5	9	2	5

3. WYROBIENIE OBYWATELSKIE I SPOŁECZNE.

Cała praca Zw. jako organizacji społecznej, we wszystkich dziedzinach zadań, z natury rzeczy, obracała się około spraw społecznych i obywatelskich. W tym też kierunku szły usiłowania Związku, który bezpośrednio oddziaływał za pomocą wykładów, referatów na wizytacjach, kursach, zlotach i zjazdach, przez okólniki, korespondencje z Zarządami Stowarzyszeń, a pośrednio dzięki Zjednoczeniu, które przez wydawanie organizacyjnych czasopism jak: „Kierownika” Stowarzyszeń, „Przyjaciela Młodzieży” i „Młodą Polkę”, poświęciło tej dziedzinie w roku sprawozdawczym cały szereg cennych artykułów, zalecanych przez Związek uważnemu czytaniu przez zarządy, jak również członków. Do wychowania obywatelskiego i narodowego Związek dokładał wszelkich starań, aby przez wzmocnienie poczucia organizacyjnego wśród Stowarzyszeń przyczynić się do uspołecznienia i wyrobienia ducha narodowego w młodzieży tak męskiej, jak i żeńskiej.

Wyniki osiągnięte na tem polu ilustruje poniżej zamieszczona tabelka:

Rok	O odbyło się posiedzeń i zebrań :					
	Patronatu		Zarządu		Grona zastęp.	
	Męskie	Żeńskie	Męskie	Żeńskie	Męskie	Żeńskie
1924	15	34	183	260	8	83
1925	34	48	304	482	61	43
1926	53	68	398	546	42	51
1927	47	66	628	467	47	—
1928	64	72	604	691	27	41
1929	77	99	657	838	29	37

4 WYCHOWANIE GOSPODARCZE i ZAWODOWE.

a) Przysposobienie rolnicze.

Celem organizacji jest wychować całego przyszłego obywatela Ojczyzny, któryby na każdym polu godnie reprezentował Młodą Polskę. Dążeniem naszym jest, dać mu równorzędne wykształcenie fachowe, a właściwie skierować go w tym kie-

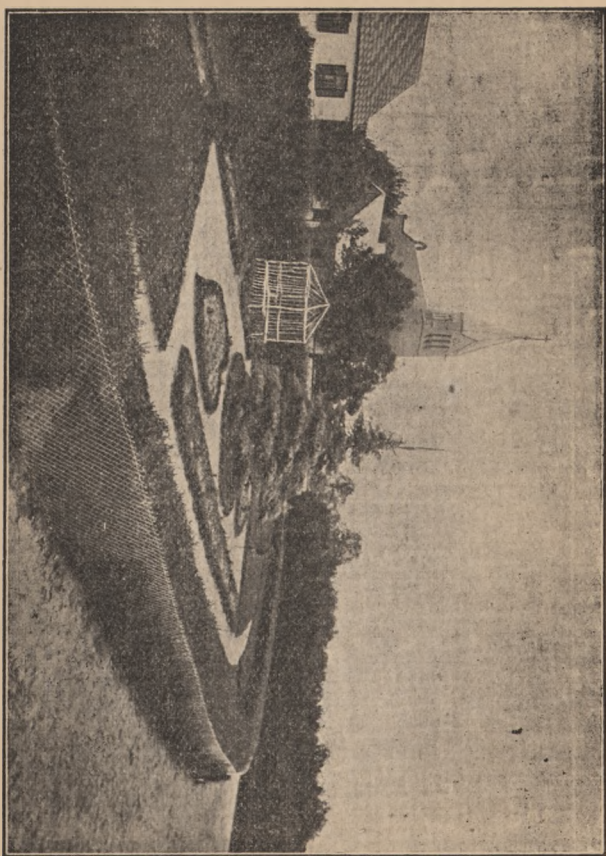

S. M. P. Żeńskie w Wąsosz w r. 1927.

runku, aby umiał sprostać zadaniom, do jakich powoła go w przyszłości rola w społeczeństwie.

Młodzież grupująca się w Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej to przeważnie rolnicy, którzy, ze względu na obecne warunki panujące w stanie rolniczym, wymagają większego zajęcia się nimi.

Wzorowy ogródek prowadzony przez SMP. w Małkini. 1928.

Wzorując się na doświadczeniach poczynionych w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, dzięki poparciu Ministerstwa Rolnictwa, na szeroką skalę szerzy się u nas idea kształcania rolniczego wypróbowanym systemem fachowego kształcenia przez konkursy przysposobienia rolniczego w zespołach konkursowych wśród młodzieży wiejskiej

Dotychczasowe wyniki przekonywują nas, że system ten pod każdym względem jest wychowawczy i jako metoda w pracy organizacyjnej pożądaną. Rezultaty do jakich młodzież doszła przez konkursy rolnicze gwarantują, że praca w tym kierunku jest konieczną, a młodzież sama garnie się do niej chętnie, pomimo, że niejednokrotnie spotykała się z dużymi trudnościami.

Związek Młodzieży Polskiej w Łomży do tej akcji przystąpił w roku 1928, prowadząc za zachętą Zjednoczenia Młodzieży Polskiej w Poznaniu ogólnopolski konkurs uprawy

SMP. Męskie Łuby-Kurki. Lustracja konk. kukur. przez Zw. w 1929.

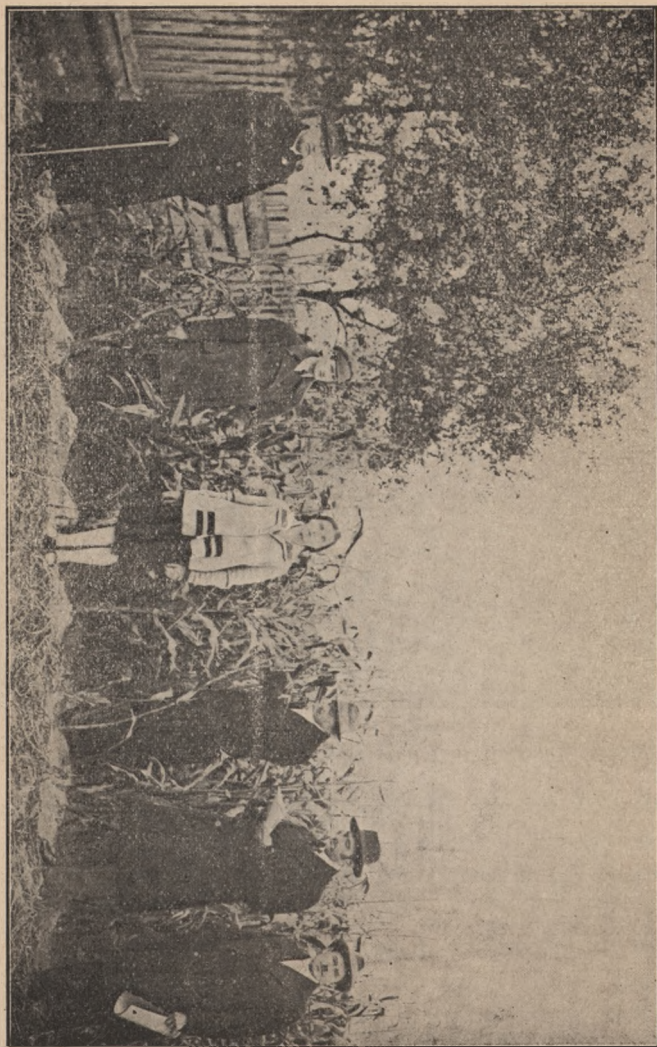
kukurydzy „Wczesnej Bydgoskiej“. Na 10 zorganizowanych zespołów, ukończyło konkursy 7. W tym roku Sąd Konkursowy w Zjednoczeniu przyznał Związkowi za prace konkursowe dyplom uznania.

Rok 1929, poprzedzony poprzednimi próbami, ujęty w bardziej zdecydowane formy stawia do pracy na tem polu 53 zespoły. Kierownikiem działu P. R. w Związku jest p. Jan Kawecki, uczestnik tygodniowego kursu dla instruktorów przysposobienia rolniczego, urządzonego staraniem Min. Rolnictwa w Warszawie.

Ze względu na różne trudności wytrzymało przy konkursach do końca 25 zespołów, w tem 11 kukurydzianych, 6 bu-

raków past., 4 kur zielononózek, 3 ogródków kwiatowych i 1 pomidorowy. Konkursy w Łapach, Kolnie i Łubach-Kurkach lustrowała przedstawicielka Zjednoczenia p. Hilczyńska, znajdując pracę na należytych poziomach. W tymże roku wy-

Konkurs kukurydzy w Łapach. 1928.

znaczył Komitet Konkursowy Związku po raz pierwszy nagrody w konkursie kukurydzianym. W rezultacie nagrody przyznano tym zespołom, których Stowarzyszenia zapoczątkowały na te-

renie Związku w roku 1928 i nadal z lepszymi rezultatami je prowadziły.

Nagrody otrzymały następujące zespoły: Łapy -- Stow. Żeńskie 200 zł., Boguty — Stow. Męskie 75 zł., Boguty — Stow. Żeńskie 75 zł., Tykocin — Stow. Żeńskie 100 zł., Łuby-Kurki — Stow. Męskie 50 zł., Lipsk — Stow. Żeńskie, dyplom uznania.

Dla większej propagandy idei konkursów między starszym społeczeństwem urządzano wystawy prac konkursowych w Łapach (3-dniową), Bogutach, Tykocinie, Łubach-Kurkach i Lip-

SMP. Kolno. Lustracja Związkowa i Sądu Konk. 1929.

sku, które kończy, się zwykle wieczornicami przy udziale licznie zebranych gości.

Mając na uwadze rozszerzanie się tej pracy z roku na rok, po wypróbowaniu metod i przygotowaniu młodzieży, uwzględnił Związek w programie działalności na rok 1930 zgodnie z życzeniami młodzieży, jako tematy konkursowe; uprawę kukurydzy Wczesnej Bydgoskiej, buraków pastewnych, pomidorów, ogródków kwiatowych i hodowlę kur zielononózek.

Konkursy P. R. spełniają swą rolę znakomicie. Młodzież garnie się do pracy ochoczo, traktując je poważnie, z należy-

tem zrozumieniem dla spraw, którym czynniki rządowe i kierujące tą akcją poświęcają wiele trudu i poparcia; społeczeństwo zaś niejednokrotnie miało sposobność ocenić jej wysiłki, które zawsze wychodziły na korzyść Stowarzyszeń, tem samem dodając jej bodźca do pracy i dalszych zamierzeń na tem polu.

Zestawienie związkowych konkursów kukurydzyanych przeprowadzonych w latach 1928 i 1929.

Rok	Zespołów	W t e m		Razem osób
		Druchen	Druhów	
1928	7	37	35	72
1929	11	44	25	69

b) Gospodarstwo domowe.

Każdy człowiek przez szereg lat przygotowuje się do zawodu jaki wybrał sobie, bez względu na to, czy ma zostać rzemieślnikiem, biuralistą, nauczycielem, przemysłowcem. Nie da się pomyśleć, aby potrzebnych wiadomości nabył tylko w domu i na tem się ograniczył.

Jedna dziedzina jest w zaniedbaniu i to bardzo ważna ze względu na rolę jaką spełnia wśród ludzkości, a jest nią gospodarstwo domowe.

Zaledwie od kilkunastu lat dał się zauważyć żywszy ruch około podniesienia tej gałęzi pracy kobiecej i po zrozumieniu potrzeby nauki w tym kierunku wśród społeczeństwa.

Wszak kobieta, nie kto inny, musi być wszystkim dla przyszłego domu. Na kobietę Bóg i społeczeństwo nakłada trudne obowiązki do spełnienia, a jak dotychczas było i to w przeważnej większości wypadków niema ona odpowiedniego wykształcenia. Dziewczęta wchodzi w życie ze słabem albo brakiem zupełnego przygotowania do prowadzenia domu. I co daje im przyszłość?

Własnem doświadczeniem nabywają wiadomości, które powinny posiadać od chwili objęcia swojego gospodarstwa. Jeśli nie mogą znaleźć godnego naśladownictwa wśród otoczenia, wegetują przez całe życie i prowadzą tak jak ich rodzice, A w tym wypadku niezawsze można brać przykład z domu rodzinnego.

Ratunkiem na powyższe stosunki jest ukazywanie ludziom innych, lepszych warunków życia, uświadomienie roli kobiety jako gospodyni. Gospodarstwo domowe w życiu kobiety odgrywa główną rolę i na ten czynnik powinniśmy zwrócić baczną uwagę. Państwo i instytucje prywatne przychodzą w pomoc, zakładając coraz więcej szkół rolniczych i przeprowadzając lotne kursy, które w części zastępują szkołę i choć promień światła rzucają w nieświadome umysły. Kursy takie są ogromnem dobrodziejstwem dla ludności. Przy poniesieniu nieznacznych kosztów uczą się dziewczęta, jakie potrawy mogą przygotować z produktów otrzymanych z własnego gospodarstwa, a na pogadankach poobiednich usłyszą niejedną ciekawą wiadomość. Tematem pogadanek są różne kwestje poruszane z działów: hodowli, rolnictwa, ogrodnictwa, higieny, etyki itp. w formie dostępnej i zrozumiałej dla słuchaczek.

Kursy wnoszą zainteresowanie wśród młodzieży, niejedną nową myśl obudzą, a częstokroć zachęcą do wstępowania do szkoły rolniczej.

Związek, rozumiejąc potrzebę nauki gospodarstwa domowego, w roku 1929 utworzył dział Gospodarstwa Domowego i zaangażował fachową siłę, która na terenie diecezji przeprowadziła szereg kursów w miarę zgłoszeń od Stowarzyszeń. Kursy cieszyły się ogromnem powodzeniem, a ogólnem życze-

niem uczestniczek było — przedłużenie programu conajmniej do dwóch tygodni.

Krótki 5-cio dniowy program, podany w „Młodości” za miesiąc październik 1929 r., był wzięty tendencyjnie, a miał za cel zachęcić dziewczęta do pracy w tym kierunku i zorganizowanie podobnych na przyszły rok, trwających przez dłuższy przeciąg czasu.

W roku 1929 odbyły się w następujących Stowarzyszeniach kursy gotowania: Boguty Ż. od dnia 3.XI.—7.XI. druchen 16, Tykocin Ż. od dnia 10.XI.—15.XI. druchen 12, Zuzela od

Kurs gotowania w Tykocinie.

dnia 17.XI.—22.XI. druchen 19, Pawłówka Ż. od dn. 24.XI.—29.XI. druchen 20, Rutka-Tartak od dnia 31.XI.—5.XII. druchen 19, Sejny-Radziuszki od dnia 7.XII.—12.XII. druchen 20, Bargłów od dnia 15.XII.—20.XII. druchen 20.

5. DZIEDZINA OGÓLNEGO WYKSZTAŁCENIA.

Działowi temu Związek poświęcił dużo uwagi. Związek w pierwszym rzędzie kładł nacisk na zakładanie bibliotek przy Stowarzyszeniach, na urządzenie kursów dokształcających

Grupa Kurpiowska na Złocie w Łomży w 1928 r.

celem zdobycia ogólnego wykształcenia, jak również na czytelnictwo i zakładanie czytelni. Dziedzina wykształcenia ogólnego zresztą w Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej rozwijała się samodzielnie — zależnie od ujęcia jej przez poszczególne Stowarzyszenia.

6. KULTURA I SZTUKA.

Wykształcenie i wychowanie estetyczne w organizacji naszej ma niewątpliwie większe znaczenie i wpływ aniżeli w organizacjach dla dorosłych. Dlatego też Związek dziedzinie tej poświęcił również bardzo wiele uwagi. Szczególnie usiłowano kłaść nacisk na rozwinięcie działu teatru amatorskiego na terenie Stowarzyszeń, zaopatrywanie tych w odpowiednie i dobre sztuki teatralne, a szczególnie wydawane w tym celu przez Zjednoczenie „Teatru dla młodzieży męskiej” jak i „Teatru dla młodzieży żeńskiej”, oraz znakomitych książek, wydanych w bibliotece wieczornicowej, która w łatwy sposób umożliwia Stowarzyszeniom Młodzieży urządzanie wieczornic o poziomie kulturalnym.

Wywierano również nacisk na śpiew i muzykę w Stowarzyszeniach, zakładanie kółek śpiewackich, muzycznych, deklamatorskich i t. p.

Poniżej umieszczone tabelki wskazują, że praca w tych dwóch powyższych działach w Stowarzyszeniach postępuje dość szybko.

Rok	A b o n o w a n o								
	Przyjac. Młodz.	Młodej Polki		Kierown. Stow.		Okólnika Związk.		Innych pism	
		M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.
1924	112		173	9	9	—	—	11	42
1925	325		495	27	—	—	—	18	30
1926	315		496	31	31	—	—	58	73
1927	375		623	36	39	148	171	59	54
1928	428		629	48	45	205	313	77	59
1929	662	2	1077	58	65	205	309	53	56

Rok	Bibliotek		Tomów		Wypożyczeń		Nie wypożyczono tomów	
	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.
1924	9	14	2258	1867	1009	1170	—	—
1925	25	25	3836	3332	1763	1697	—	—
1926	32	31	6415	5583	5007	4584	—	—
1927	15	38	7868	6260	7492	5428	1789	1485
1928	45	45	5707	6441	5161	4627	1064	692
1929	48	58	9599	10868	8046	5857	1837	2092

Rok	Zebrzań ogólnych		Wykładów		Wygłosili czł. czynni		Deklamacji		Wieczornic, obchodów, teatrów		Innych uroczaiień	
	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.
1924	166	313	134	255	55	48	116	271	110	165	—	—
1925	479	565	262	452	65	115	402	642	239	296	—	—
1926	605	692	302	370	130	160	397	684	316	323	—	—
1927	728	785	435	479	191	191	458	692	324	262	210	285
1928	996	802	287	641	233	275	509	900	363	402	198	375
1929	969	1326	566	774	175	234	744	1134	360	457	345	582

Rok	I l o ś ć k ó ł e k							
	Oświato- wych		Abstynen- ckich		Śpiewackich		Muzycznych	
	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.	M.	Ż.
1924	4	1	—	—	6	6	2	—
1925	5	2	1	—	13	16	1	—
1926	4	3	1	1	18	24	—	—
1927	—	3	4	—	15	21	5	1
1928	7	16	5	—	12	38	2	3
1929	4	7	8	4	23	30	8	—

7. WYCHOWANIE FIZYCZNE I PRZYSPOSOBIENIE WOJSKOWE.

Fizyczna kultura ciała stała się dziś wreszcie czemś, co uznano za istotną potrzebę wychowania. I nic w tem właściwie dziwnego, bo jeżeli się składamy z ciała i duszy — to winniśmy urobić i udoskonalić obie te nasze części składowe.

Ruch sportowy u nas, ostatnio znajduje wybitne poparcie i zrozumienie u młodzieży Stow. Młodzieży Polskiej. Pod hasłem sportu żyje nie tylko młodzież, ale i spora część starszego społeczeństwa, uważając go za jedyny i doskonały środek do zachowania sprawności fizycznej.

SMP. Lipsk. Ćwiczenia P. W. 1929.

Patronaty i Zarządy S.M.P. duży nacisk położyć muszą na wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe. Społeczeństwo i rodzina winna mieć fizycznie zdrowych, gdyż ze zdrowiem fizycznym łączy się często zdrowie moralne—zdrowie duszy. Organizacja młodzieży, któraby wyłączyła ze swego programu troskę o wychowanie fizyczne, nie spełni całkowicie swego zadania wychowawczego.

Władza wojskowa poznała, jak wielkie znaczenie posiadają Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej dla sprawy wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego i zaliczyła je roz-

porządzeniem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 6. XI. 1926 r. do t. zw. organizacji W.F. i P.W., której główną centralą jest Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w Warszawie.

Tężyzna fizyczna i zdrowie wszystkich obywateli ma ogromne znaczenie dla obrony kraju. Państwo nasze ma granice otwarte, trudne do obrony, w razie napadu nieprzyjaciół w postaci bolszewików, Niemców i innych. Nie buduje się również żadnych fortec, ani innych umocnień. Dzielne wojsko dobrze zorganizowane, silny, zdrowy żołnierz, — oto najlepszy mur, który zdolny będzie odeprzeć nieprzyjaciół.

Przysposobienie wojskowe oparte na wychowaniu fizycznym i cielesnym potrafi kształtować typ Polaka, zdolnego rozumieć prawa i podstawy państwowego i narodowego życia, Polaka, zdolnego dbać o rozbudowę państwa własnego na miarę europejską, Polaka, zdolnego mówić z przekonaniem i radością: — „Zwyciężyć siebie, słabość mą i wrogów Polski muszę, bo wierzę w siebie, w swoją siłę i w swoją moc, a przy łasce Bożej w swoją wytrwałość, zaciętość w dobrem, w swoją wiarę, w szlachetne i piękne życie!”.

Na terenie W. F. i P. W. wyrabia się współzycie warstw i klas, które tu spotykają się zgodnie, związane w jedną wspólną służbę dla Państwa, jedną gorącą miłością Ojczyzny mocno spojone. Możnaby przytoczyć również szereg przykładów, które mogą być dowodem, że i Kościół Katolicki nawet uznaje i popiera wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe. Więcej nawet, — Kościół wysoko ceni ćwiczenia ciała, zmierzające do pielęgnowania jego zdrowia i sprawności, boć przecież ciało człowieka, to mieszkanie duszy. Na tle w. f. i p. w. wyrobi się Polak, nie lękający się stanąć w zawody z innymi narodami i państwami świata, pełen zdrowia ciała i duszy, zawsze pogodny i szlachetny, nieustannie rycerski, dbający o powagę i znaczenie imienia polskiego na wszechświatowej arenie. Niechże ta nowa, do współczesnych potrzeb narodu i państwa dostosowana, szkoła, w promieniach i blaskach jednego słońca, powonie świeżą atmosferą zdrowego i czystego powietrza, co pierś i duszę młodzieńczą zdolne rozszerzyć na przyjęcie tego, co dobre i wiecznie piękne, co rozwija się na pożytek i chwałę Polskiego Państwa. Zdarz to Bóg!

W dziale W. F. i P. W. w Związku pracowali p. Mieczysław Szubra od 1 lipca do 15 września roku sprawozdawczego, a od 15 września roku sprawozdawczego do końca p. Jerzy Grabowski. Kółek wychowania fizycznego było 22 męskich w tem członków 350, żeńskich 18 w tem członków 368. Oddziałów P. W. przy S. M. P. 26 członków 407. Wszelkich wskazówek fachowych i wytycznych w pracy udzielało Zjednoczenie Młodzieży Polskiej za pomocą czasopism organizacyjnych, wydawnictw, okólników, w których to cały szereg cennych artykułów poświęcało Zjednoczenie tej dziedzinie. Oprócz tego Związek przez okólniki dawał wskazówki i wytyczne poszczególnym Stowarzyszeniom, zamieszczając równocześnie programy pracy na każdy miesiąc.

W sprawach W. F. i P. W. porozumiewał się Związek korespondencyjnie oraz przez specjalne konferencje z Powiatowemi Oficerami Instrukcyjnymi i Komendantami Obwodów na terenie 8 powiatów woj. Białostockiego. Nadto utrzymywał Związek łączność z Pow. i Miejskimi Komitetami W. F. i P. W. Na Zjazdach Delegatów i Delegatesk, na kursach itp. wygłaszane były specjalnie poświęcone tej dziedzinie referaty przez pracowników Związku. Do obozów W. F. w Kórniku pod Poznaniem, urządzonych staraniem Zjednoczenia, Związek wysłał druhow 3 i druchen 3, którzy po ukończeniu rozpoczęli programową pracę w Stowarzyszeniach.

Władze wojskowe naogół odnosiły się do naszej organizacji przychylnie. Pod koniec roku sprawozdawczego praca w powyższym dziale zaczęła wkraczać na coraz lepsze tory i jesteśmy przeświadczeni, że z każdym rokiem rozwijać się będzie coraz lepiej i z większem zrozumieniem.

Inne działy wych. zawodowego.

Pomimo, że organizacja nasza nie jest zawodową, lecz wychowawczo-oświatową, Związek nie mógł nie doceniać sprawy wykształcenia zawodowego. Brak odpowiednich funduszy nie pozwalał wprawdzie na rozwinięcie tej akcji, ale przy każdej sposobności Związek zwracał uwagę na potrzebę wykształcenia zawodowego. W niektórych Stowarzyszeniach urządzane były kursy robót ręcznych, kursy gotowania i t. p. Przy niektórych S. M. P. istnieją również stałe kółka robót

ręcznych, kółka introligatorskie, kółka przysposobienia rolniczego i t. d. Powyższe kółka nie mają dotąd stałej pieczy ze strony Związku, nie mogły więc wskutek tego należycie się rozwijać i należycie działać.

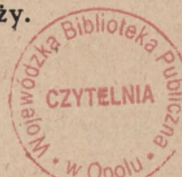
8. PRACA SPOŁECZNA i DOBROCZYNNA.

Działalność dobroczynną trudno jest ująć w specjalny wykaz statystyczny, stwierdzić jednakże należy i na tem polu również owocną pracę naszych Stowarzyszeń. Członkowie niektórych z nich podjęli i zrealizowali szereg wzniosłych myśli. Związek starał się i popierał zakładanie kas oszczędnościowych w Stowarzyszeniach, zachęcał do zakładania kółek abstynenckich, a Zjednoczenie przychodziło z pomocą przez wydawanie regulaminów i umieszczanie artykułów w swoich czasopismach organizacyjnych w powyższej dziedzinie.

9. ŻYCIE TOWARZYSKIE.

Młodzież z natury rzeczy rwie się do życia towarzyskiego i dlatego Związek musiał nieraz oddziaływać hamująco i czuwać nad tem, aby życie to zbyt nie wybujało, lecz rozwijało się w sposób zdrowy. Współżycie towarzyskie w S.M.P. rozwijało się przeważnie w „Ogniskach”, których zaledwie kilka S. M. P. je posiada, reszta Stowarzyszeń korzysta dorywczo ze sal szkolnych lub też z lokali prywatnych. Czasopisma i wydawnictwa organizacyjne Zjednoczenia świadczą najlepiej o tem, w jaki sposób starano się wpłynąć na rozwój zdrowego życia towarzyskiego.

Na podstawie danych statystycznych nakreśliliśmy w ogólnych zarysach obraz działalności naszej. Zaznaczamy, że wszelkich zysków moralnych, jakie z życia organizacyjnego wynosi młodzież, nie da się również ująć w żadną tabelę statystyczną. Dla wzmocnienia akcji wychowania młodzieży z pod złych i zgubnych prądów trzeba nam środków materialnych, trzeba nam ludzi, którzyby podjęli się pracy przy zakładaniu fundamentów pod trwały byt Kościoła i Ojczyzny przez pracę nad młodzieżą, z młodzieżą i wśród młodzieży.

T R E Ś Ć:

	Str.
Słowo wstępne	3
Odezwa J. E. Ks. Biskupa Łukomskiego do młodzieży	11
Historja Związku Młodzieży Polskiej w Łomży	13
Ustrój organizacyjny Związku	28
I. Działalność Zjazdu Delegowanych.	31
II. " Rady Związkowej	34
III. " Zarządu Związku	36

A. SPRAWOZDANIE OGÓLNE:

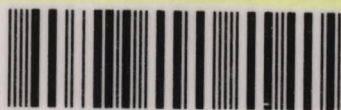
I. Działalność wewnętrzna Związku	38
II. " zewnątrzną "	40
III. Finanse Związku	42
IV. Stan liczebny	46
Współpraca starszego społeczeństwa	47
Statystyka SMP.	49

B. SPRAWOZDANIE SZCZEGÓŁOWE DZIAŁÓW:

I. Działalność programowa	55
II. Wykształcenie i wychowanie religijne	56
III. Wzrobienie obywatelskie	58
IV. Wychowanie gospodarcze i zawodowe	59
a) Przysposobienie rolnicze	60
b) Gospodarstwo domowe.	64
V. Dziedzina ogólnego wykształcenia	66
VI. Kultura i sztuka	68
VII. Wychowanie Fiz. i Przysp. Wojsk.	70
Inne działy wychowania zawodowego	72
VIII. Praca społeczna i dobroczynna	73
IX. Życie towarzyskie	74

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM KEK 317567

000-317567-00-0